

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΑΣ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΜΕΡΟΣ Α	8
ΣΚΟΠΟΣ, ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΜΑ	
3. Ορισμός Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς	8
3.1 Σκοπός του ΕΜΑ και μέσα υλοποίησης	8
3.2 Φορείς Υλοποίησης και Εφαρμογή του ΕΜΑ	9
ΜΕΡΟΣ Β	10
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	
4. Βασικές αρχές	10
ΜΕΡΟΣ Γ	12
ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
5. Εντοπισμός	12
5.1 Υποψία ότι ένα άτομο πιθανώς να είναι θύμα εμπορίας προσώπων	12
5.2 Παραπομπή στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και παροχή πληροφοριών	12
5.3 Παραπομπή στην Αστυνομία	13
5.4 Εντοπισμός παιδιών - εν δυνάμει θυμάτων εμπορίας προσώπων	14
5.5 Προκλήσεις/προβλήματα στο στάδιο του εντοπισμού θυμάτων	14
6. Αναγνώριση θυμάτων και προστασία/πρόσβαση στα δικαιώματά τους	16
6.1 Περίοδος επίσκεψης	18
6.1.1 Ενημέρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και δικαιώματα του θύματος κατά την περίοδο επίσκεψης	18
6.1.2 Έκδοση προσωρινής άδειας παραμονής, έκδοση κάρτας νοσηλείας, ιατρική και ψυχολογική στήριξη του θύματος και παραχώρηση οικονομικής βοήθειας κατά την περίοδο επίσκεψης	19
6.2 Δικαιώματα θυμάτων μετά τη λήξη της περιόδου επίσκεψης	20
6.2.1 Έκδοση/Ανανέωση προσωρινής άδειας παραμονής	20
6.2.2 Ένταξη του θύματος στην εργασία	21

6.3 Σεβασμός των θυμάτων	22
6.3.1 Μακροπρόθεσμη στήριξη και κοινωνική ένταξη - δικαιώματα του θύματος	22
6.4 Αξιολόγηση κινδύνου	22
6.5 Θέματα που αφορούν τη γλώσσα και διερμνεϊά	24
6.6 Έκδοση ταυτότητας ή ταξιδιωτικών εγγράφων για το θύμα	24
7. Ποινική Διαδικασία και Νομικές Συμβουλές - Αποζημίωση	26
7.1 Πληροφορίες Σχετικά με τις Νομικές Επιλογές	26
7.2 Ποινική διαδικασία και προστασία θύματος	27
7.3 Συνέχιση ποινικής διαδικασίας	28
7.4 Αποζημίωση	28
8. Ολοκλήρωση διαδικασίας (επαναπατριsmός ή προσωρινή παραμονή θύματος)	29
8.1 Ανάκληση προσωρινής άδειας παραμονής	29
8.2 Αξιολόγηση κινδύνου και επαναπατριsmός	29
8.3 Προσωρινή άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους	31
9. Γενικές Υποχρεώσεις Υπηρεσιών	32
9.1 Τήρηση στατιστικών στοιχείων	32
9.2 Ενημέρωση και εκπαίδευση προσωπικού	32
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Παράρτημα I	34
Ρόλος των Υπηρεσιών σύμφωνα με τον περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των θυμάτων Νόμος του 2014	
Παράρτημα II	48
Δείκτες αναγνώρισης	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εμπορία προσώπων αποτελεί μια ευμετάβλητη και δύσκολα ελεγχόμενη μορφή εγκλήματος, το οποίο διαπράττεται, στις πλείστες των περιπτώσεων, στο πλαίσιο του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος. Έχοντας προσλάβει παγκόσμιες διαστάσεις, εμφανίζεται με διάφορες μορφές και εκφάνσεις, γεγονός το οποίο καθιστά την αντιμετώπισή του ιδιαίτερα δύσκολη. Σύμφωνα με την τελευταία στατιστική έκθεση της EUROSTAT¹, ο αριθμός των καταγεγραμμένων θυμάτων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση ανέρχεται σε 30.146 άτομα. Η έκταση φυσικά του φαινομένου υπολογίζεται ότι είναι πολύ μεγαλύτερη², αφού οι αριθμοί αυτοί αντικατοπτρίζουν θύματα που έχουν εντοπιστεί από τις αρχές. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση ενώ οι άντρες μετανάστες αποτελούν τον μεγαλύτερο αριθμό θυμάτων εκμετάλλευσης στην εργασία και καταναγκαστικής εργασίας³. Η εμπορία προσώπων αποτελεί τη σύγχρονη μορφή δουλείας, η οποία καταρρακώνει την ανθρωπινή αξιοπρέπεια και παραβιάζει θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Τα θύματα συχνά στρατολογούνται, μεταφέρονται και στεγάζονται με χρήση βίας, καταναγκασμού ή απάτης και εξαναγκάζονται να ζουν σε καταχρηστικές συνθήκες, οι οποίες περιλαμβάνουν τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση, την καταναγκαστική εργασία ή παροχή υπηρεσιών, την επαιτεία, τη συμμετοχή σε παράνομες δραστηριότητες, ή την αφαίρεση οργάνων. Είναι υποχρεωμένα να παρέχουν υπηρεσίες επτά ημέρες την εβδομάδα ενώ συχνά στερούνται των προσωπικών τους εγγράφων. Σε αρκετές περιπτώσεις εκβιάζονται να επιστρέψουν χρηματικά ποσά στους διακινητές τους για υποτιθέμενα χρέη που τους οφείλουν. Ζουν υπό τις απειλές των διακινητών τους και με τον φόβο αντιποίνων. Για ένα θύμα εμπορίας η προοπτική ότι μπορεί να ξεφύγει από τους διακινητές του φαντάζει αδύνατη.

Οι βασικότερες αιτίες που καθιστούν ένα θύμα ευάλωτο σε συνθήκες εκμετάλλευσης βρίσκονται ριζωμένες στη φτώχεια, την ελλιπή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών

---

¹ EUROSTAT Statistical Working Paper, "Trafficking in Human Beings", 2014 edition
http://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/trafficking_in_human_beings_-_eurostat_-_2014_edition.pdf

² UNODC Global Report on Trafficking in Persons 2014,
https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/GLOTIP_2014_full_report.pdf

³ Σύμφωνα με την έκθεση της EUROSTAT, το ποσοστό εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και κοριτσιών ανέρχεται στο 95% και το ποσοστό των ανδρών για σκοπούς εργασιακής εκμετάλλευσης ανέρχεται στο 71%.

του κράτους δικαίου, την ανισότητα των φύλων και τη βία κατά των γυναικών, τους πολέμους και τις ένοπλες συγκρούσεις, τις φυσικές καταστροφές στις χώρες προέλευσης των θυμάτων, την οικονομική εξαθλίωση και τον κοινωνικό αποκλεισμό, την έλλειψη ευκαιριών και απασχόλησης, την έλλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση, την παιδική εργασία και τις διακρίσεις. Κύρια αιτία, ωστόσο, της εμπορίας προσώπων αποτελεί η ζήτηση και το κέρδος (π.χ. στην ακμάζουσα βιομηχανία του σεξ και την επακόλουθη ζήτηση για σεξουαλικές υπηρεσίες και τη ζήτηση για φθηνή εργασία με στόχο τη μείωση του κόστους και την αύξηση του κέρδους). Επιπρόσθετα, έχει αναγνωριστεί πλέον η σύνδεση της εμπορίας προσώπων με το οργανωμένο έγκλημα και την παράνομη διακίνηση ατόμων διαμέσου συνόρων. Τα παράνομα δίκτυα του οργανωμένου εγκλήματος εκμεταλλεύονται τις καταστάσεις αυτές και την ευάλωτη θέση των ατόμων.

Παρά τις συνεχείς προσπάθειες ευαισθητοποίησης και τις αυξανόμενες επιτυχίες στην επιβολή τού νόμου, εντούτοις, ο αριθμός των καταδικών παραμένει χαμηλός και η εμπορία προσώπων εξακολουθεί να είναι μια εγκληματική επιχείρηση περιορισμένου ρίσκου με υψηλές αποδόσεις. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΕ) εκτιμά ότι τα ετήσια κέρδη από την εμπορία προσώπων φτάνουν τα 32 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η εμπορία προσώπων αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη πηγή εσόδων του οργανωμένου εγκλήματος, μετά την εμπορία όπλων και ναρκωτικών.

Η Κύπρος, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, αποτελεί πρώτο σημείο εισόδου πολλών μεταναστών στην Ευρώπη και κατ' επέκταση αποτελεί χώρα προορισμού θυμάτων εμπορίας προσώπων. Η εμπειρία καταδεικνύει ότι η σεξουαλική εκμετάλλευση και η εκμετάλλευση στην εργασία αποτελούν τις πιο συνηθισμένες μορφές εμπορίας προσώπων στη Δημοκρατία⁴.

Σύμφωνα με τον Νόμο 60(Ι)/2014:

«Εμπορία προσώπων» σημαίνει τη στρατολόγηση, πρόσληψη, μεταφορά, διακίνηση, υπόθαλψη ή παραλαβή ή στέγαση ή υποδοχή προσώπων, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή μεταβίβασης του ελέγχου ή/και της εξουσίας επί των προσώπων αυτών, μέσω απειλών ή χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, δόλου, εξαπάτησης, παραπλάνησης, κατάχρησης εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή προσφοράς ή παροχής ή λήψης πληρωμών ή ωφελημάτων ή απολαβών για εξασφάλιση της συγκατάθεσης προσώπου κατέχοντος εξουσίας επί ενός άλλου, με σκοπό την εκμετάλλευση αυτού.

Ο όρος «εκμετάλλευση» περιλαμβάνει, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης περιλαμβανομένης της πορνογραφίας, την εκμετάλλευση της εργασίας ή των υπηρεσιών άλλων συμπεριλαμβανομένης της καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών, της επαιτείας, της καταναγκαστικής πλανοδιοπώλησης και, σε περίπτωση παιδιών, περιλαμβάνει επίσης τις χειρότερες μορφές εργασίας των παιδιών κατά την έννοια του περι της Σύμβασης για την Απαγόρευση

---

⁴ Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της περιόδου 2011-2013

των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους (Κυρωτικού) Νόμου του 2000, τη δουλειά ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλειά, την οικιακή δουλειά, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων, την εκμετάλλευση προσώπου για πραγματοποίηση υιοθεσίας και την εκμετάλλευση προσώπου για αφαίρεση, αγοραπωλησία και διακίνηση ανθρώπινων οργάνων ή άλλων βιολογικών ουσιών, ιστών ή εμβρύων.

Νομική Βάση

- Ν. 60(Ι)/2014 που αναθεωρεί το Νομικό πλαίσιο που διέπει την πρόληψη, την καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης προσώπων και την προστασία των θυμάτων.
- Το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο-
  - Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Προσώπων (Κυρωτικός) Νόμος του 2007 [Ν. 38(ΙΙΙ)/2007].
  - Οι Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συμβάσεις.
  - Οι αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου.
  - Απόφαση-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2003, για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας.
  - Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο διαμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση και οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές.
  - Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου.
  - Οδηγία 2009/52/ΕΚ για την ποινικοποίηση των εργοδοτών που απασχολούν θύματα εμπορίας προσώπων (employers sanctions Directive).
- Εφαρμογή σε συγκεκριμένα θέματα που αφορούν την εμπορία έχουν επίσης και άλλες νομοθεσίες της Δημοκρατίας όπως ο περί Συγκάλυψης Νόμος, ο περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμος, ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014, ο περί Αλλοδαπών Νόμος, ο περί Προσφύγων Νόμος, ο περί της Σύμβασης των ΗΕ για το Οργανωμένο Έγκλημα (Κυρωτικός) Νόμος, ο Ποινικός Κώδικας καθώς και ο περί Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος και γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν έγγραφο έχει ετοιμασθεί από την Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα κατά της Εμπορίας Προσώπων⁵ βάσει του Νόμου 60(Ι)/2014 και περιγράφει τον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς θυμάτων εμπορίας προσώπων (εφεξής «ΕΜΑ») στην Κύπρο.

Το έγγραφο αυτό χωρίζεται σε τρία μέρη:

- Μέρος Α' [*Σκοπός, Φορείς Υλοποίησης και Εφαρμογή του ΕΜΑ*]:
Στο Μέρος αυτό περιγράφεται σε συντομία η αναγκαιότητα ύπαρξης, το περιεχόμενο και οι στόχοι του ΕΜΑ.
- Μέρος Β' [*Βασικές Αρχές στην Αντιμετώπιση Περιπτώσεων Εκμετάλλευσης Προσώπων*]:
Στο Μέρος αυτό περιγράφονται οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν την εργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
- Μέρος Γ' [*Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς*]:
Στο Μέρος αυτό περιγράφονται οι διαδικασίες εντοπισμού και αναγνώρισης θυμάτων, προστασίας/πρόσβασης των θυμάτων στα δικαιώματά τους καθώς και η ποινική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων των νομικών συμβουλών και της αποζημίωσης.

---

⁵ Άρθρο 64 του Νόμου 60(Ι)/2014

ΜΕΡΟΣ Α

ΣΚΟΠΟΣ, ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΜΑ

3. Ορισμός Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς

Ο Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς καθορίζει ένα πλαίσιο συνεργασίας των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και μη κυβερνητικών οργανισμών για τη διασφάλιση της πρόσβασης των θυμάτων στα δικαιώματά τους και τη δημιουργία προστατευτικού πλαισίου.

3.1 Σκοπός του ΕΜΑ και μέσα υλοποίησης

Σκοπός του ΕΜΑ είναι η διασφάλιση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας προσώπων μέσω της παροχής ενός αποτελεσματικού τρόπου αναφοράς/παραπομπής στις αρμόδιες υπηρεσίες με απώτερο στόχο την απρόσκοπτη πρόσβαση των θυμάτων στα δικαιώματά τους παρέχει ο Νόμος, μέσω:

- Της χαρτογράφησης των διαδικασιών και του ρόλου κάθε εμπλεκόμενης Κρατικής Υπηρεσίας και αρμόδιας Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης (ΜΚΟ).
- Του συντονισμού της δράσης και της ανάπτυξης ενιαίας εθνικής αντιμετώπισης από όλες τις εμπλεκόμενες Κρατικές Υπηρεσίες και τις ΜΚΟ.
- Της υποχρέωσης των εμπλεκόμενων για άμεση αναφορά και ενημέρωση των άλλων εμπλεκόμενων Υπηρεσιών για κάθε νέα περίπτωση θύματος.
- Της εξασφάλισης της σφαιρικής αντιμετώπισης των ατομικών αναγκών κάθε περίπτωσης ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τα περιστατικά που έχουν αντιμετωπιστεί, με ευαισθησία ως προς το φύλο, τη φυλή, και το πολιτιστικό υπόβαθρο, μεταξύ άλλων.
- Της ενημέρωσης των εμπλεκόμενων υπηρεσιών για τις υφιστάμενες κρατικές διαδικασίες και τις υπηρεσίες που προσφέρονται από τις ΜΚΟ που στόχο έχουν τη συνολική αντιμετώπιση της κάθε περίπτωσης.

- Της αποτελεσματικότερης συνεργασίας με τα θύματα μέσω της δημιουργίας κοινού πλαισίου συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.
- Της διασφάλισης της κοινής δέσμευσης των εμπλεκόμενων για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ατόμου και τήρηση της εμπιστευτικότητας και εχεμύθειας όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα και περιστατικά κάθε περίπτωσης.
- Της διασφάλισης των μηχανισμών που έχουν ως στόχο τη διατηρηματική παροχή βοήθειας στα θύματα σε όλα τα στάδια στήριξης και της διασφάλισης ενδυνάμωσης και ολοκληρωμένης ενημέρωσης των θυμάτων με σκοπό τη λήψη ενημερωμένων αποφάσεων για τη ζωή τους.
- Της παροχής οδηγιών για τον τρόπο εντοπισμού και αναγνώρισης των (πιθανών) θυμάτων εμπορίας με κοινή αρχή τον σεβασμό προς τα δικαιώματά τους.

3.2 Φορείς Υλοποίησης και Εφαρμογή του EMA

Φορείς υλοποίησης του EMA είναι όλες οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και οι ΜΚΟ (παρακαλώ δείτε και Παράρτημα Ι).

Για την επίτευξη του στόχου για διασφάλιση των δικαιωμάτων των θυμάτων, απαιτείται η συνεχής εφαρμογή του EMA στο πλαίσιο της καθημερινής εργασίας κάθε εμπλεκόμενου φορέα. Νοείται ότι κάθε εμπλεκόμενος φορέας οφείλει να επιδεικνύει την απαραίτητη ευελιξία στην εφαρμογή του EMA, όταν αυτό απαιτείται, προς το όφελος του θύματος, στο πλαίσιο που επιτρέπει η Νομοθεσία.

Νοείται ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι κρατικοί φορείς δύνανται να συνάψουν πρωτόκολλα συνεργασίας με ΜΚΟ ή άλλους φορείς, με στόχο τη διασφάλιση της πρόσβασης των θυμάτων στα κατοχυρωμένα δικαιώματά τους και, κατ' επέκταση, τη διασφάλιση της παρεχόμενης προστασίας προς τα θύματα. Σε περίπτωση σύναψης τέτοιων πρωτοκόλλων θα πρέπει να ενημερώνεται η Πολυθεματική Συντονιστική Ομάδα για την εμπορία προσώπων.

Όπου εφαρμόζεται, κάθε εμπλεκόμενος κρατικός φορέας πρέπει να διασφαλίζει ότι υπάρχει η απαραίτητη χρηματοδότηση (μέσω εθνικών ή κοινοτικών πόρων), καθώς και η σωστή κατανομή και διαχείριση τόσο του προσωπικού όσο και των πόρων του.

ΜΕΡΟΣ Β

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι Αρχές που διέπουν τον χειρισμό και αντιμετώπιση των περιπτώσεων εμπορίας και εκμετάλλευσης προσώπων έχουν ως βασικό άξονα την προάσπιση και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων, ενηλίκων και ανήλικων, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και τις ευρωπαϊκές οδηγίες.

4. Βασικές Αρχές

1. Προτεραιότητα είναι η προστασία των δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας των θυμάτων κάθε μορφής εμπορίας και η διασφάλιση της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες στήριξης.
2. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς οφείλουν να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τις πρόνοιες του Νόμου.
3. Κάθε εμπλεκόμενος φορέας είναι υπόλογος για τις δράσεις του.
4. Απαιτείται συνολική προσέγγιση και αξιολόγηση της κάθε περίπτωσης και συνεργασία με ΜΚΟ όπου κρίνεται απαραίτητο. Κάθε δράση λαμβάνει υπόψη το είδος της εμπορίας που υπέστη το θύμα, αλλά και τις ειδικές περιστάσεις του κάθε θύματος ξεχωριστά, καθώς και τη διάσταση του φύλου.
5. Οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από ευαισθησία, εχεμύθεια, αντικειμενικότητα και προθυμία να βοηθήσουν και να κατανοήσουν τα θύματα, ενώ πρέπει να επιδεικνύεται ο απαιτούμενος σεβασμός στις τραυματικές εμπειρίες των θυμάτων. Είναι σημαντικό οι αρμόδιες αρχές να λαμβάνουν υπόψη τους ότι τα θύματα εμπορίας προσώπων αποτελούν θύματα εγκλήματος, των οποίων η εμπιστοσύνη θα πρέπει να κερδηθεί για να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του εγκλήματος.
6. Οι υπηρεσίες που εμπλέκονται έμμεσα ή άμεσα με οποιονδήποτε τρόπο πρέπει να επιμορφώνονται σε συστηματική βάση.

7. Η εφαρμογή του Νόμου από οποιαδήποτε εμπλεκόμενη υπηρεσία και ΜΚΟ και, ειδικότερα, η απόλαυση των μέτρων για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των θυμάτων, διασφαλίζεται χωρίς διάκριση για οποιονδήποτε λόγο, περιλαμβανομένων του φύλου, της φυλής, του χρώματος, της γλώσσας, της θρησκείας, του πολιτικού ή άλλου φρονήματος, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, της γέννησης ή οποιουδήποτε άλλου καθεστώτος (άρθρο 4 του Νόμου 60(Ι)/2014).
8. Η ιδιωτική ζωή και η ταυτότητα των θυμάτων προστατεύεται από κάθε εμπλεκόμενη υπηρεσία ή ΜΚΟ και η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων τους γίνεται πάντοτε σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου του 2001, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται (άρθρο 47 του Νόμου 60(Ι)/2014).
9. Τα θύματα θα πρέπει να τυγχάνουν πλήρους και συνεχούς ενημέρωσης σε όλα τα στάδια της διαδικασίας και για όλες τις πτυχές που αφορούν τα δικαιώματά τους (άρθρα 32 και 44 του Νόμου 60(Ι)/2014). Οι επιλογές του θύματος πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού.
10. Τα θύματα πρέπει να προστατεύονται από οποιασδήποτε μορφής βλάβη, αντιποίνων και επαναθυματοποίησης.
11. Η παροχή συνδρομής και στήριξης σε θύμα, δεν εξαρτάται από την προθυμία του να συνεργαστεί σε ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη (άρθρο 43 του Νόμου 60(Ι)/2014).
12. Ανώτερος σκοπός όλων των διαδικασιών είναι η προστασία του θύματος, η επανένταξη του στην κοινωνία και ο ασφαλής επαναπατρισμός του.
13. Οι διαθέσιμες υπηρεσίες και οι όροι συνεργασίας ανακοινώνονται στο εν δυνάμει θύμα τόσο προφορικά όσο και γραπτώς, αν είναι δυνατόν, σε γλώσσα κατανοητή προς το εν δυνάμει θύμα, με επαγγελματικό, ανθρωποκεντρικό τρόπο και πάντα με ευαισθησία, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου, ενθαρρύνοντας το εν δυνάμει θύμα να αξιολογεί τις διαθέσιμες επιλογές του και λαμβάνοντας υπόψη το μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο του πιθανού θύματος, την ευκολία κατανόησης πληροφοριών, την κουλτούρα και άλλους παράγοντες που ίσως να επηρεάζουν το κάθε θύμα ξεχωριστά όπως ο βαθμός κακοποίησης, τραύματος, ο χαρακτήρας, οι εμπειρίες κ.ά. θα λαμβάνονται υπόψη.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

5. Εντοπισμός

5.1 Υποψία ότι ένα άτομο πιθανώς να είναι θύμα εμπορίας προσώπων

Το θύμα μπορεί να αποταθεί το ίδιο σε κάποια κυβερνητική υπηρεσία ή νοσοκομείο, σε κάποια ΜΚΟ ή στην αστυνομία. Συχνά, όμως, τα θύματα εντοπίζονται από εφόδους της Αστυνομίας, μετά από κάποια καταγγελία ή έρευνα, από παραπομπή από αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες ή από ΜΚΟ. Έτσι, οι διάφορες υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με ευάλωτες ομάδες ή μετανάστες, όπως το ιατρικό προσωπικό, το προσωπικό των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, των Επιθεωρητών των αρμόδιων Τμημάτων του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κτλ. θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι κάποια από τα άτομα που προσέρχονται στην υπηρεσία τους για τη διεκπεραίωση κάποιας εργασίας μπορεί να είναι θύματα εμπορίας προσώπων και ότι τα άτομα αυτά θα πρέπει να παραπεμφθούν στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ή/και Αστυνομία.

Σημάδια που πρέπει να προσέχουν οι Λειτουργοί Υπηρεσιών/ΜΚΟ/πολίτες για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων εμπορίας προσώπων μπορείτε να βρείτε στο Παράρτημα II.

5.2 Παραπομπή στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και παροχή πληροφοριών

Με βάση τον Νόμο 60(Ι)/2014 (άρθρο 44), οποιοδήποτε άτομο/υπηρεσία κρίνει ή έχει βάσιμες υποψίες ότι οποιοδήποτε πρόσωπο ενδέχεται να είναι θύμα εμπορίας δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου, το παραπέμπει ή/και ενημερώνει σχετικά τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας οι οποίες το ενημερώνουν αρχικά για τα δικαιώματα και τις δυνατότητες που του παρέχει ο Νόμος.

Παροχή Πληροφοριών

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας θα πρέπει να δώσουν πλήρεις πληροφορίες στο εν δυνάμει θύμα ώστε να συμβάλουν στη μείωση του άγχους του και να το βοηθήσουν να ανακτήσει σταδιακά τον έλεγχο της ζωής του, οικοδομώντας παράλληλα μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ του πιθανού θύματος και των λειτουργών των διαφόρων υπηρεσιών.

Πιο συγκεκριμένα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ενημερώνουν το εν δυνάμει θύμα, σε γλώσσα που κατανοεί, για τα δικαιώματά του εν δυνάμει του νόμου, που να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α. Το όνομα των κρατικών υπηρεσιών ή των ΜΚΟ στις οποίες μπορούν να προσφεύγουν για να τους παραχωρηθεί υποστήριξη.
- β. Το είδος της υποστήριξης που δικαιούνται να λάβουν και πληροφορίες αναφορικά με την προθεσμία περίσκεψης και την προστασία τους από την απέλαση, όπου αυτό εφαρμόζεται, κατά την εν λόγω περίοδο.
- γ. Τη διαδικασία αναγνώρισής τους ως θύματα και όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με την υποβολή καταγγελίας εναντίον των δραστών των αδικημάτων στις δικωτικές αρχές.
- δ. Τους όρους και τη διαδικασία, βάσει των οποίων μπορούν να απολαύουν ασφάλειας και προστασίας.
- ε. Τον βαθμό και τους όρους βάσει των οποίων τους παρέχονται νομικές συμβουλές και από ποιους παρέχονται τέτοιες συμβουλές ή/και νομική αρωγή.
- στ. Πληροφορίες αναφορικά με τη δυνατότητα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας εν δυνάμει των διατάξεων του περί Προσφύγων Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται, όπου αυτό εφαρμόζεται.
- ζ. Πληροφορίες για τη διαδικασία αποζημίωσης.

Το εν δυνάμει θύμα θα πρέπει να ενθαρρύνεται να θέτει διευκρινιστικές ερωτήσεις. Όταν και εφόσον το εν δυνάμει θύμα κατανοήσει όλες τις πληροφορίες που του δόθηκαν θα πρέπει να αξιολογούνται οι διαθέσιμες επιλογές του.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας μπορούν να αναθέσουν την πιο πάνω υποχρέωση σε ΜΚΟ, με τη σύναψη πρωτοκόλλου συνεργασίας.

5.3 Παραπομπή στην Αστυνομία

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ενημερώνουν το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων της Αστυνομίας για το εν δυνάμει θύμα. Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών συνοδεύει το εν δυνάμει θύμα στην Αστυνομία.

Νοείται ότι αν το εν δυνάμει θύμα έχει εντοπιστεί από την Αστυνομία τότε θα ενημερωθούν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για να παρευρεθεί Λειτουργός στο Γραφείο της Αστυνομίας, ώστε να ενημερώσει το θύμα για τα προαναφερόμενα δικαιώματά του.

5.4 Εντοπισμός παιδιών - εν δυνάμει θυμάτων εμπορίας προσώπων

Σε περίπτωση που το εν δυνάμει θύμα είναι παιδί, όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες/ΜΚΟ επικοινωνούν αμέσως με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες είναι αρμόδιες για τη διασφάλιση της φροντίδας και προστασίας του [άρθρα 38(1), 41, 46(3), 49(5), (6),(7) και 50(2), (3) του Νόμου 60(Ι)/2014]. Ακολούθως οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ενημερώνουν το αρμόδιο γραφείο της Αστυνομίας για την αναγνώριση του θύματος.

Εφόσον κριθεί ότι οι γονείς παιδιού θύματος δεν διασφαλίζουν το συμφέρον του παιδιού λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ γονέων-παιδιού, ή αν το παιδί είναι ασυνόδευτο, τότε οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διοριστεί Επίτροπος για το παιδί, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου. Ακολούθως, το παιδί αυτό τοποθετείται είτε σε ανάδοχη οικογένεια είτε σε ίδρυμα παιδικής προστασίας. Για κάθε παιδί ετοιμάζεται ατομικό σχέδιο φροντίδας και αποκατάστασης με τη συμμετοχή τόσο του ίδιου όσο και όλων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών/ΜΚΟ.

Παράλληλα, κατά τη διάρκεια της ποινικής έρευνας και δικαστικής διαδικασίας, ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας συνεργάζεται με την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για τη νομική εκπροσώπηση του παιδιού.

5.5 Προκλήσεις/προβλήματα στο στάδιο του εντοπισμού θυμάτων

Πιο κάτω αναφέρονται βασικοί λόγοι δυσκολίας για τον εντοπισμό και, κατ' επέκταση, την αναγνώριση των θυμάτων. Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός.

- Τα θύματα εμπορίας σπανίως είναι σε θέση να φύγουν από μόνα τους από τους χώρους όπου τυγχάνουν εκμετάλλευσης και να ζητήσουν βοήθεια. Συνήθως, ο εντοπισμός τους από τις αρχές γίνεται μετά από ελέγχους της αστυνομίας, με αναφορές σε ΜΚΟ, κ.ά.
- Για διάφορους λόγους, τα θύματα συχνά δεν θέλουν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους στις κρατικές αρχές:
  - λόγω δυσπιστίας εξαιτίας των εμπειριών τους στη χώρα καταγωγής τους,

- επειδή οι διακινητές άφησαν να εννοηθεί ότι συνεργάζονταν με άτομα στις κρατικές υπηρεσίες,
- επειδή δέχονται απειλές από τους διακινητές κατά των ιδίων ή των οικογενειών τους,
- επειδή βρίσκονται παράνομα στη χώρα προορισμού ως αποτέλεσμα της διακίνησης.
- Τα θύματα εμπορίας προσώπων δεν μπορούν να αντιληφθούν τον εαυτό τους ως τέτοια.
- Η διαδικασία αναγνώρισης των θυμάτων μπορεί να είναι περίπλοκη και χρονοβόρα και απαιτεί διατμηματική επαγγελματική καθοδήγηση και υποστήριξη των θυμάτων από τις δομές και τους θεσμούς.

6. Αναγνώριση θυμάτων και προστασία/πρόσβαση στα δικαιώματά τους

Η επίσημη αναγνώριση πραγματοποιείται από την Αστυνομία (Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων), μετά από σχετικές συνεντεύξεις μεταξύ του μέλους της αστυνομίας και του πιθανού θύματος με βάση εσωτερικούς κανονισμούς και συλλογή και αξιολόγηση άλλων αποδεικτικών στοιχείων, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες πραγματικότητες ή τάσεις ή μορφές που χαρακτηρίζουν την εμπορία ανθρώπων. Μόνο το αρμόδιο Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας της Αστυνομίας μπορεί να αναγνωρίσει οποιαδήποτε άτομο ως θύμα, βάσει του Νόμου 60(Ι)/2014.

Αν είναι απαραίτητο, η Αστυνομία, σε συνεργασία με τις Προξενικές Αρχές, εντοπίζει την ταυτότητα του θύματος (δείτε και 6.8.).

Πριν ξεκινήσει μια συνέντευξη, δίνονται στο εν δυνάμει θύμα σαφείς και ακριβείς πληροφορίες σε σχέση με τον σκοπό της διαδικασίας αλλά και τις συνέπειες/το αποτέλεσμα της, πληροφορίες για την προστασία που προσφέρει το κράτος καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του θύματος.

Τονίζεται ότι συχνά τα θύματα εμπορίας μπορεί να είναι απρόθυμα να παράσχουν πληροφορίες λόγω φόβου προς τις αρχές ή τους διακινητές/εκμεταλλευτές, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν θυμούνται όλες τις λεπτομέρειες ή την ακριβή σειρά των γεγονότων εξαιτίας προσωρινής απώλειας μνήμης λόγω του τραύματος που έχουν υποστεί. *Σε αυτό το σημείο θα παίξουν σημαντικό ρόλο οι πληροφορίες του Λειτουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών και του Ψυχολόγου των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας που στηρίζουν το θύμα.*

Πρόσωπα τα οποία δεν αναγνωρίζονται ως θύματα, αλλά αναφέρουν άλλου είδους εγκλήματα ή ανησυχίες για την ασφάλειά τους παραπέμπονται στις κατάλληλες αρχές.

Κατά τη διαδικασία αναγνώρισης από το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων της Αστυνομίας εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 32 του Νόμου 60(Ι)/2014 και παρέχονται οι πληροφορίες που προβλέπονται στο εδάφιο (2) του άρθρου 33.

Πιο συγκεκριμένα, η Αστυνομία, κατά την πρώτη επαφή της με το θύμα, ενημερώνει το θύμα σε κατανοητή σε αυτό γλώσσα σχετικά με την προστασία των συμφερόντων του, και τουλάχιστον για τα ακόλουθα:

- Το είδος των υπηρεσιών ή οργανώσεων στις οποίες το θύμα μπορεί να αποτίνεται για να του δοθεί υποστήριξη σε σχέση με την παροχή νομικών ή άλλων συμβουλών.
- Το είδος της υποστήριξης που μπορεί να λαμβάνει σε σχέση με την ποινική διαδικασία.
- Πού και με ποιο τρόπο μπορεί να υποβάλει καταγγελία εναντίον του δράστη.
- Τις διαδικασίες που έπονται της καταγγελίας και τον ρόλο του ως θύμα στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών.
- Πώς και υπό ποιους όρους μπορεί να απολαύει προστασίας.
- Σε ποιον βαθμό και υπό ποιους όρους έχει πρόσβαση σε:
  - i. νομικές συμβουλές, ή
  - ii. νομική συνδρομή, ή
  - iii. συμβουλές κάθε άλλου είδους

και, εάν, στις περιπτώσεις (i) και (ii) έχει το σχετικό δικαίωμα,

- Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν για να δικαιούται αποζημίωσης.
- Εάν κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος ή επιθυμεί να μεταβεί στο κράτος μέλος ή στη χώρα καταγωγής του, ποιοι μηχανισμοί είναι διαθέσιμοι για την υπεράσπιση των συμφερόντων του.

Επιπρόσθετα, η Αστυνομία ενημερώνει το εν δυνάμει θύμα ότι ανεξάρτητα από την προθυμία του να συνεργαστεί με τις δικτυκτικές αρχές για την ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη, έχει δικαίωμα άμεσης πρόσβασης σε νομικές συμβουλές σύμφωνα με τον περί Δικηγόρων Νόμο, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται, και σε περίπτωση που δεν έχει επαρκείς πόρους έχει δικαίωμα σε δωρεάν νομική αρωγή σύμφωνα με τον περί Νομικής Αρωγής Νόμο, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

Η συνέντευξη πραγματοποιείται σε γλώσσα που κατανοεί το θύμα και με τη βοήθεια διερμνεία, όπου αυτό απαιτείται.

Εφόσον το εν δυνάμει θύμα είναι παιδί ή ασυνόδευτο παιδί, στη συνέντευξη που πραγματοποιείται για την αναγνώρισή του ως θύμα, παρίσταται πάντοτε και ο νόμιμος κηδεμόνας του ή ο διορισμένος από το Δικαστήριο Επίτροπος ή ο νομικός του εκπρόσωπος, ανάλογα με την περίπτωση, και εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις των άρθρων 39, 41 και 50 του Νόμου 60(Ι)/2014.

Μετά την αναγνώριση προσώπου ως θύματος, το Γραφείο Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων της Αστυνομίας, παραχωρεί σε αυτό βεβαίωση αναγνώρισης, διάρκειας αρχικά ενός μηνός, ή δύο μήνες αν είναι παιδί, για σκοπούς επίσκεψης, στο οποίο να αναγράφονται τόσο τα δικαιώματά του θύματος κατά την περίοδο επίσκεψης όσο και η διαδικασία έκδοσης άδειας επίσκεψης.

6.1 Περίοδος επίσκεψης

Περίοδος επίσκεψης ως στάδιο στήριξης και προστασίας μετά την αναγνώριση δίδεται για τουλάχιστον ένα μήνα, ή τουλάχιστον δύο μήνες αν το θύμα είναι παιδί, και μπορεί να ανανεώνεται. Η περίοδος επίσκεψης δίδεται ατελώς για να μπορέσει το θύμα να συνέλθει και να ξεφύγει από την επιρροή των δράστών και να αποφασίσει, με πλήρη επίγνωση, αν επιθυμεί να συνεργαστεί με τις δικτυικές αρχές στην ποινική διαδικασία κατά των δράστών των σχετικών εγκλημάτων (άρθρο 53 του Νόμου 60(Ι)/2014). Στο στάδιο αυτό παρέχονται ακριβείς και λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες κοινωνικές και νομικές επιλογές του πιθανού θύματος και του χορηγείται η κατάλληλη στήριξη (δείτε και κεφάλαια 6.2. και 6.4.).

Η περίοδος επίσκεψης δίδεται ανεξάρτητα από την προθυμία ενός ατόμου να συνεργαστεί με τις αρχές, αφού η συνεργασία αυτή πρέπει να είναι εθελοντική και αποτέλεσμα σαφούς βούλησης του θύματος, ενώ δεν αποτελεί προϋπόθεση στην πρόσβαση του θύματος στα δικαιώματά του.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου επίσκεψης, προτεραιότητα έχει η παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών και προστασίας στο θύμα. Οι δικτυικές αρχές δύνανται να προσεγγίζουν το θύμα για να διαπιστώσουν κατά πόσο είναι πρόθυμο να συνεργαστεί με αυτές, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ή/και τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ή/και ΜΚΟ.

Η Αστυνομία ενημερώνει γραπτώς το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για την αναγνώριση θύματος ώστε να εκδοθεί ατελώς η άδεια παραμονής του θύματος για επίσκεψη. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ευρωπαίος πολίτης, ο Διευθυντής του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης παραχωρεί σε αυτό, ατελώς, βεβαίωση εγγραφής περιορισμένης ισχύος. **Σε περίπτωση θύματος που είναι υπήκοος τρίτης χώρας, εφόσον είναι ήδη κάτοχος άδειας παραμονής, η διάρκειά της εξακολουθεί να ισχύει μέχρι τη λήξη της, χωρίς αυτό να επηρεάζει τα δικαιώματα που λαμβάνει ως θύμα.**

Το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης παραχωρεί, εντός 5 εργάσιμων ημερών από την υποβολή της σχετικής αίτησης, άδεια επίσκεψης ή βεβαίωση εγγραφής ως ευρωπαίος πολίτης. Κατά τη διάρκεια ισχύος της προσωρινής άδειας παραμονής ή βεβαίωσης εγγραφής για επίσκεψη, το θύμα έχει πρόσβαση στα δικαιώματα που του παρέχει ο Νόμος (δείτε και κεφάλαιο 6.4.).

6.1.1 Ενημέρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και δικαιώματα του θύματος κατά την περίοδο επίσκεψης

Εφόσον η Αστυνομία, αναγνωρίσει οποιοδήποτε πρόσωπο ως θύμα, ενημερώνει αμέσως το ίδιο το θύμα ή τον εκπρόσωπό του και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες μεριμνούν για την πρόσβαση του θύματος στα δικαιώματά του.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας είναι αρμόδιες να παρέχουν βασικές πληροφορίες στο εν δυνάμει θύμα, σε θέματα στήριξης/συνδρομής. Για αναγνωρισμένο θύμα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διασυνδέουν και συντονίζουν τις διάφορες υπηρεσίες ώστε να ανταποκριθούν στους τομείς της αρμοδιότητάς τους σε σχέση με τις βασικές ανάγκες του θύματος, με τελικό στόχο τη στήριξη και την προστασία του.

Τα δικαιώματα στα οποία έχει πρόσβαση κάθε θύμα, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Νόμου 60(Ι)/2014, ανεξαρτήτως υπηκοότητας, και ανεξαρτήτως αν κατέχει τα δηλωτικά έγγραφα της ταυτότητάς του, νοουμένου ότι δεν διαθέτει επαρκείς πόρους, είναι δικαίωμα στη σωματική, ψυχολογική και κοινωνική αποκατάστασή του και ειδικότερα δικαίωμα:

- α. Στην παραχώρηση των αναγκαίων πόρων διαβίωσης, νοουμένου ότι δεν διαθέτει επαρκείς πόρους περιλαμβανομένης κατάλληλης και ασφαλούς διαμονής, ψυχολογικής, υλικής και χρηματικής βοήθειας.
  - β. Σε πρόσβαση σε δωρεάν επείγουσα ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σε δωρεάν αναγκαία ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
  - γ. Στην παραχώρηση υπηρεσιών διερμηνείας και μετάφρασης, όπου αυτό είναι απαραίτητο.
  - δ. Σε πρόσβαση στην εκπαίδευση, όπου αυτό εφαρμόζεται.
  - ε. Σε ικανοποίηση των ειδικών αναγκών του που προκύπτουν λόγω εγκυμοσύνης, κατάστασης της υγείας, αναπηρίας, διανοητικής ή ψυχολογικής διαταραχής ή σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.
- στ. Πρόσβαση στην αγορά εργασίας, όπως οι Κύπριοι πολίτες.
- ζ. Πρόσβαση σε επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση που παρέχει η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στο πλαίσιο της υφιστάμενης πολιτικής και των διαδικασιών της.
  - η. Πρόσβαση σε προγράμματα (του κράτους ή μη κυβερνητικών οργανισμών) αποκατάστασης, π.χ. μαθήματα βελτίωσης επαγγελματικών δεξιοτήτων, προετοιμασία επαναπατριsmού θύματος.

Σε καμιά περίπτωση δε θα αφήνεται το θύμα να περιμένει αδικαιολόγητα για μεγάλο χρονικό διάστημα είτε για την παροχή σε αυτό οικονομικής βοήθειας, είτε προσωρινής άδειας παραμονής είτε κάρτας νοσηλείας κτλ.

6.1.2 Έκδοση προσωρινής άδειας παραμονής, έκδοση κάρτας νοσηλείας, ιατρική και ψυχολογική στήριξη του θύματος και παραχώρηση οικονομικής βοήθειας κατά την περίοδο επίσκεψης

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης μεριμνούν ώστε να διασφαλιστεί η άμεση πρόσβαση του θύματος στα

δικαιώματά του. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνδράμουν το θύμα στις διαδικασίες υποβολής αιτήματος για παροχή οικονομικής στήριξης και για εξασφάλιση της πρόσβασής του σε ιατρική φροντίδα και ψυχολογική στήριξη, συμπεριλαμβανομένης της εξασφάλισης κάρτας νοσηλείας. Μετά από σχετική διευθέτηση με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, το θύμα μπορεί να συνοδεύεται στις πιο πάνω υπηρεσίες από εκπρόσωπο κάποιας ΜΚΟ.

Το θύμα, κατά τη διάρκεια της περιόδου επίσκεψης, μπορεί να διαμείνει σε κατάλυμα του οποίου το ενοίκιο θα καταβάλλεται από την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας. Επιπρόσθετα, αν είναι γυναίκα, θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, το θύμα μπορεί να παραπεμφθεί στο κρατικό καταφύγιο, κατά τη διάρκεια της περιόδου επίσκεψης. Ο Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών συνδράμει στις διευθετήσεις συνάντησης ενοίκων του Καταφυγίου με εκπροσώπους ΜΚΟ (όταν το θύμα το επιθυμεί) και της Αστυνομίας, όταν απαιτείται, σε χώρο εκτός καταφυγίου. Οι επιλογές του θύματος για τη στέγασή του, εξηγούνται πλήρως από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Κάθε υπηρεσία στήριξης οφείλει να ενημερώνει το θύμα για τις δυνατότητες που του παρέχει η νομοθεσία και τις εναλλακτικές επιλογές που του δίνονται, π.χ. τις δυνατότητες εργασιακής αποκατάστασης, τη διαδικασία έκδοσης αδειών παραμονής, τη διάρκειά τους και τη διαδικασία για ανανέωσή τους, τους κανόνες για την προστασία προσωπικών δεδομένων κτλ.

Όταν το θύμα, μετά το τέλος της περιόδου επίσκεψης αποφασίσει ότι θα συνεργαστεί με τις δικωτικές αρχές, η Αστυνομία θα ενημερώνει τις πιο πάνω Υπηρεσίες, οι οποίες θα παράσχουν στο θύμα τα δικαιώματά του εντός ενός μηνός.

Αν το θύμα αρνηθεί να συνεργαστεί με τις δικωτικές αρχές θα ακολουθούνται οι διαδικασίες που προβλέπονται στα κεφάλαια 8.1. και 8.3.

6.2 Δικαιώματα θυμάτων μετά τη λήξη της περιόδου επίσκεψης

6.2.1 Έκδοση/Ανανέωση προσωρινής άδειας παραμονής

Μετά την περίοδο επίσκεψης, το εν δυνάμει θύμα πρέπει να είναι σε θέση να αποφασίσει εάν:

- Θέλει να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του.
- Να παραμείνει στην Κύπρο για ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους.
- Θα συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές και να υποβάλει αίτηση για αποζημίωση και οποιεσδήποτε ποινικές και νομικές διαδικασίες.
- Θέλει να υποβάλει αίτηση για άσυλο.

Αν το θύμα αποφασίσει να συνεργαστεί με τις διωκτικές αρχές, τότε η παραχώρηση σε αυτό προσωρινής άδειας παραμονής θα πρέπει να πραγματοποιηθεί άμεσα για αποφυγή πρόκλησης αβεβαιότητας στο θύμα σχετικά με το επίπεδο προστασίας που λαμβάνει.

Για την έκδοση και ανανέωση της προσωρινής άδειας παραμονής, το αρμόδιο Γραφείο της Αστυνομίας θα ενημερώνει γραπτώς το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, με κοινοποίηση στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας. Ακολούθως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης θα προβαίνει στην άμεση έκδοση της προσωρινής άδειας παραμονής, το αργότερο εντός 5 ημερών, ώστε να διασφαλίζεται ότι η άδεια παραμονής θα ανανεώνεται έγκαιρα και ότι το θύμα δε θα μένει χωρίς πρόσβαση στα δικαιώματά του. Η προσωρινή άδεια παραμονής θα έχει διάρκεια τουλάχιστον 6 μήνες.

Τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 20 και 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προσωρινή άδεια παραμονής ή η βεβαίωση εγγραφής για περίσκεψη, δεν δημιουργεί δικαίωμα παραμονής δυνάμει του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου ή του περί του Δικαιώματος των Πολιτών της Ένωσης και των Μελών των Οικογενειών τους να Κυκλοφορούν και να Διαμένουν Ελεύθερα στη Δημοκρατία Νόμου του 2007, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται, ανάλογα με την περίπτωση.

Ο Υπουργός Εσωτερικών εξουσιοδότησε λειτουργό του ΤΑΠΜ να ασκεί εκ μέρους του τις εξουσίες που του χορηγούνται από τα άρθρα 51 μέχρι 56(2) του περί της Πρόληψης και τα Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμου του 2014.

6.2.2 Ένταξη του θύματος στην εργασία

- Το θύμα που επιθυμεί να εργαστεί, θα συνοδεύεται από τον αρμόδιο Λειτουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών κατά την πρώτη του συνάντηση σε επαρχιακό ή τοπικό γραφείο εργασίας και θα προσκομίζει βεβαίωση από το ΓΚΕΠ ότι έχει αναγνωριστεί ως θύμα εμπορίας και εκμετάλλευσης.
- Εγγράφεται στο Μηχανογραφημένο Σύστημα Εγγραφής Ανέργων και παραπέμπεται άμεσα σε Σύμβουλο Απασχόλησης για στήριξη στην εξεύρεση απασχόλησης μέσα από τη διαδικασία εξατομικευμένης προσέγγισης. Σε κάθε επαρχία υπάρχει συγκεκριμένος Σύμβουλος Απασχόλησης ο οποίος εξυπηρετεί εξατομικευμένα όλα τα θύματα εμπορίας που εισέρχονται στο κάθε επαρχιακό γραφείο της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης.

Ο εργοδότης δεν πρέπει να γνωρίζει το ιστορικό του θύματος και το θύμα δε θα αποστέλλεται για εργασία σε χώρους όπου θα κινδυνεύει με επαναθυματοποίηση. Το θύμα δε θα κρίνεται εκουσίως άνεργο αν δεν επιθυμεί να εργαστεί ή εγκαταλείψει

την εργασία στην οποία έχει τοποθετηθεί εάν, λόγω του ιστορικού της θυματοποίησης του, ο συγκεκριμένος εργασιακός χώρος του προκαλεί ανησυχία και αυξημένο άγχος (π.χ. ως οικιακή βοηθός ή εργασία σε περιβάλλον που παραδοσιακά προορίζεται για άντρες, αν έχει πέσει θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης).

6.3 Σεβασμός των θυμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Νόμου 60(Ι)/2014, οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες καθώς και οι ΜΚΟ μεταχειρίζονται τα θύματα με τον οφειλόμενο σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους και αναγνωρίζουν τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντά τους, ιδίως στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας και διασφαλίζουν ότι τα ιδιαιτέρως ευάλωτα θύματα τυχάνουν ειδικής μεταχείρισης, που ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στην κατάστασή τους.

Η ιδιωτική ζωή και η ταυτότητα των θυμάτων προστατεύεται από κάθε εμπλεκόμενη υπηρεσία ή ΜΚΟ και η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων τους γίνεται πάντοτε σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου του 2001, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

6.3.1 Μακροπρόθεσμη στήριξη και κοινωνική ένταξη - δικαιώματα του θύματος

Για όσο διάστημα το θύμα παραμένει στην Κυπριακή Δημοκρατία ώστε να συνεργαστεί με τις δικωτικές αρχές ή για άλλο λόγο, φέροντας την ιδιότητα του θύματος (δηλαδή πριν την επανένταξή του στην κοινωνία), το θύμα θα εξακολουθεί να λαμβάνει τα δικαιώματα και τη στήριξη που αναφέρονται στον Νόμο 60(Ι)/2014, με απώτερο σκοπό την προστασία και ενδυνάμωση του θύματος, την αποφυγή κοινωνικού στιγματισμού και τη διευκόλυνση της κοινωνικής του ένταξης και ένταξής του στην αγορά εργασίας.

Δείτε και κεφάλαιο 6.1.1

6.4 Αξιολόγηση κινδύνου

Αρμόδιες Υπηρεσίες: Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων Αστυνομίας [ΓΚΕΠ], ΜΚΟ, Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας [ΥΨΥ] και Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας [ΥΚΕ]

Η αξιολόγηση κινδύνου γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια παραμονής του θύματος στη Δημοκρατία.

Η πρώτη αξιολόγηση κινδύνου θα πρέπει να γίνεται από εκπαιδευμένα μέλη του ΓΚΕΠ, με τη βοήθεια διερμηνέα, όπου απαιτείται. Η διαδικασία αυτή πρέπει να πραγματοποιείται

αμέσως μετά την παροχή των βασικών πληροφοριών προς το εν δυνάμει θύμα σε συνεργασία με ΥΨΥ, ΥΚΕ, Νομική Υπηρεσία ή/και άλλες υπηρεσίες.

Σκοπός της αξιολόγησης κινδύνου είναι η εξέταση των πιθανών κινδύνων και η ασφάλεια του θύματος, καθώς και ο εντοπισμός των αναγκών του θύματος για να του προσφερθεί η κατάλληλη ιατρική/ψυχολογική στήριξη και θεραπεία. Κατά την αξιολόγηση κινδύνου εξετάζονται οι άμεσες ιατρικές/ψυχολογικές ανάγκες, ο κίνδυνος επαναθυματοποίησης, οι τωρινές και προηγούμενες εμπειρίες θυματοποίησης του θύματος, ο κίνδυνος αντιποίησης, αν απειλείται το ίδιο το θύμα ή η οικογένεια και το φιλικό του περιβάλλον, αν έχει συγγενείς ή άλλο περιβάλλον που μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά, οι άμεσες ανάγκες στήριξης του θύματος κτλ. Οι ανησυχίες του θύματος για τα πιο πάνω, καθώς και τυχόν εισηγήσεις του για την ασφάλειά του, λαμβάνονται υπόψη. Η όλη διαδικασία γίνεται με επαγγελματισμό, σεβασμό στην κατάσταση και το ιστορικό του θύματος, με ευαισθησία και με εμφανή προσπάθεια στήριξης του θύματος.

Η πρώτη αξιολόγηση κινδύνου πρέπει να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της υγείας (σωματικής και ψυχολογικής) και της ασφάλειας του θύματος, καθώς και θέματα δεοντολογίας, ηθικής και ασφάλειας.

Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι το θύμα μπορεί να υποτιμά τον κίνδυνο που πιθανώς αντιμετωπίζει, ίσως και λόγω της ψυχολογικής του κατάστασης, ή ότι μπορεί να επιδεικνύει συμπεριφορά που μπορεί να το θέτει σε κίνδυνο.

Μετά την αξιολόγηση κινδύνου δημιουργείται το πλάνο στήριξης του θύματος. Το πλάνο αυτό περιλαμβάνει συνοπτικά όλα τα απαραίτητα μέτρα από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για να αντιμετωπιστούν τα θέματα που αναδείχθηκαν κατά την αξιολόγηση κινδύνου. Νοείται ότι το θύμα πρέπει να συναινέσει στα πιο πάνω μέτρα (π.χ. ψυχολογική στήριξη, εκτός αν απαιτείται η εμπλεκόμενη υπηρεσία να λάβει μέτρα χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος π.χ. νοσηλεία σε ψυχιατρική κλινική). Το υπό αναφορά πλάνο μπορεί να αναθεωρηθεί από κάθε εμπλεκόμενη υπηρεσία, με κοινοποίηση στις ΥΚΕ, ανά πάσα στιγμή, αφού επαναληφθεί η αξιολόγηση κινδύνου.

Στοιχεία από την αξιολόγηση κινδύνου και το πλάνο στήριξης μπορούν να δοθούν, αν παραστεί ανάγκη, σε άλλη υπηρεσία (π.χ. στοιχεία για μεταδοτικές ασθένειες **πρέπει** να δοθούν στο προσωπικό που θα παράσχει στήριξη στο θύμα, στοιχεία για την ψυχολογική κατάσταση του θύματος πρέπει να δοθούν π.χ. στο προσωπικό που θα προσπαθεί να το τοποθετήσει σε κατάλληλη θέση εργασίας, π.χ. αν πάσχει από αγοραφοβία, δεν νοιώθει ασφαλής κοντά σε άντρες κτλ.).

Βάσει του είδους της εκμετάλλευσης, και αν κριθεί σκόπιμο από οποιαδήποτε υπηρεσία ή εάν το θύμα το ζητήσει, το θύμα θα παραπέμπεται για αξιολόγηση κινδύνου στις ιατρικές υπηρεσίες ή/και στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, οι οποίες θα ετοιμάζουν έκθεση για το θύμα και θα αποστέλλουν έκθεση τόσο στο ΓΚΕΠ, αν απαιτείται για την εξέλιξη της υπόθεσης, όσο και στις ΥΚΕ για την καλύτερη στήριξη του θύματος. Αν κριθεί απαραίτητο, θα μπορεί να ζητείται αξιολόγηση κινδύνου και από άλλη υπηρεσία. Νοείται ότι σε

περιπτώσεις θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ή εμπορίας οργάνων ή όπου είναι φανερό ότι το θύμα χρήζει άμεσης ιατρικής εξέτασης, παραπέμπεται άμεσα στην αρμόδια υπηρεσία.

Οι εκθέσεις που θα κοινοποιούνται από τις ιατρικές υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας στο ΓΚΕΠ και στις ΥΚΕ θα είναι συνοπτικές και δε θα παραβιάζουν την ανάγκη τήρησης εμπιστευτικότητας των προσωπικών δεδομένων του θύματος. Σε αυτές θα γίνεται επιγραμματική γενική αναφορά στη γενική κατάσταση του θύματος ή στους κινδύνους που αντιμετωπίζει και τυχόν εισηγήσεις για ενέργειες που πρέπει να ληφθούν από τις υπηρεσίες στις οποίες θα σταλεί η έκθεση. Οι ολοκληρωμένες εκθέσεις για την αξιολόγηση του θύματος θα τηρούνται από τις σχετικές υπηρεσίες αλλά θα μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτές, αν είναι απαραίτητο, η Αστυνομία/Νομική Υπηρεσία και θα μπορούν να παρουσιάζονται ως τεκμήρια στο δικαστήριο. Σκοπός των πιο πάνω είναι η διασφάλιση ότι στις υπηρεσίες θα δίδονται μόνο τα απαραίτητα στοιχεία για την καλύτερη στήριξη του θύματος και όχι στοιχεία ευαίσθητα και προσωπικού χαρακτήρα που δεν είναι απαραίτητο να γνωστοποιηθούν.

6.5 Θέματα που αφορούν τη γλώσσα και διερμνευία

Εξαιρετικής σημασίας είναι η εξασφάλιση ότι η επικοινωνία με το εν δυνάμει θύμα από την αρχική εξέταση μέχρι τέλους της διαδικασίας, πραγματοποιείται σε γλώσσα κατανοητή. Η διερμνευία πρέπει να παρέχεται από επαγγελματίες διερμνευείς και πρέπει οι αρμόδιες αρχές και οι ΜΚΟ να δημιουργήσουν ένα κατάλογο με εγκεκριμένους διερμνευείς οι οποίοι να είναι εκέμυθοι και να μεταφράζουν σχολαστικά οτιδήποτε διατυπώνεται από τον αρμόδιο λειτουργό και το εν δυνάμει θύμα. Πρέπει πάντοτε να δίδεται η συγκατάθεση του πιθανού θύματος για τον διερμνευέα και να του δίδεται η επιλογή για διερμνευέα οποιουδήποτε φύλου, αν είναι εφικτό. Οι λειτουργοί δεν πρέπει για κανένα λόγο να στηρίζονται για διερμνευία σε άτομα που έχουν κάποια σχέση με τα πιθανά θύματα έστω και αν αυτά υποστηρίζουν ότι είναι φιλικά ή συγγενικά τους πρόσωπα.

Σημειώνεται ότι όπου απαιτείται διερμνευία από τις διάφορες υπηρεσίες, το κόστος της διερμνευίας θα επωμίζεται η υπηρεσία στην οποία αποτελείται το θύμα, εφόσον το θύμα δεν έχει επαρκείς πόρους.

6.6 Έκδοση ταυτότητας ή ταξιδιωτικών εγγράφων για το θύμα

Αρμόδιες Υπηρεσίες: Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Υπουργείο Εξωτερικών, Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων Αστυνομίας [ΓΚΕΠ]

Το Υπουργείο Εξωτερικών, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και το ΓΚΕΠ συνεργάζονται για όλα τα αιτήματα για την εξακρίβωση στοιχείων υπηκόων τρίτων

χωρών και έκδοση καινούργιων ταξιδιωτικών εγγράφων (ακόμη και προσωρινών) όπου απαιτείται. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ασυνόδευτος ανήλικος ή ανήλικο το οποίο έχει τεθεί υπό τη φροντίδα του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, οι ΥΚΕ συνεργάζονται με τις αρμόδιες Υπηρεσίες για έκδοση καινούργιων ταξιδιωτικών εγγράφων. Τα κατάλληλα έγγραφα θα πρέπει να εκδοθούν άμεσα και χωρίς κόστος, αν το θύμα δεν διαθέτει επαρκείς πόρους, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο της υπόθεσης και με την ανάλογη πρεσβεία ή προξενείο. Το Υπουργείο Εξωτερικών χρησιμοποιείται ως διαμεσολαβητής με τη χώρα καταγωγής του θύματος.

7. Ποινική Διαδικασία και Νομικές Συμβουλές-Αποζημίωση

7.1 Πληροφορίες Σχετικά με τις Νομικές Επιλογές

(Υπουργείο Εσωτερικών, Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων Αστυνομίας [ΓΚΕΠ], Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης)

Το ΓΚΕΠ παρέχει ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες νομικές επιλογές και τα δικαιώματα του εν δυνάμει θύματος όσον αφορά τα ακόλουθα:

- Αίτηση για προσωρινή, μακροχρόνια ή μόνιμη διαμονή στην Κύπρο.
- Συνεργασία με τις αρχές.
- Διεκδίκηση αποζημίωσης μέσω αστικού δικαίου.
- Διεθνή προστασία.
- Αίτηση για άσυλο.

Αυτό το μέτρο συνδέεται άμεσα με τις άδειες παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών και αποσκοπεί στην προστασία του εν δυνάμει θύματος. Η άδεια παραμονής είναι σημαντική επίσης για σκοπούς συνεργασίας των θυμάτων με τις αρμόδιες αρχές, όσον αφορά τη διερεύνηση της υπόθεσης και την ποινική δίωξη που αφορά τα αδικήματα του Ν.60(Ι)/2014. Προσωρινές άδειες ποικίλλουν σε διάρκεια με σκοπό το θύμα να παραμείνει στην Κύπρο για να:

- Αξιολογήσει τις επιλογές του.
- Να κινήσει αστικές διαδικασίες.
- Να λάβει μέρος ως μάρτυρας κατηγορίας σε ποινική διαδικασία.
- Να αιτηθεί άσυλο.
- Να ενταχθεί κοινωνικά και εργαστεί στην Κύπρο.

7.2 Ποινική διαδικασία και προστασία θύματος

Κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, το θύμα ως μάρτυρας κατηγορίας τυχάνει προστασίας, ανάλογης των περιστάσεων, όταν αυτό κριθεί αναγκαίο. Προς τον σκοπό τούτο, η Κατηγορούσα Αρχή δύναται να αιτηθεί στο Δικαστήριο τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων προστασίας του θύματος, όπως αυτά καθορίζονται στον περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμο του 2001 (Ν.95/2001), όπου θεωρεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζει ο πιο πάνω Νόμος.

Περαιτέρω, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας έχει τη διακριτική ευχέρεια, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στον περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμο του 2001, να εντάξει το θύμα ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στο Σχέδιο Προστασίας Μαρτύρων και Συνεργατών της Δικαιοσύνης και να αποφασίσει το είδος προστασίας που θα πρέπει να του δοθεί.

Για σκοπούς προστασίας του θύματος και/ή αποφυγής επηρεασμού της μαρτυρίας του, το θύμα όπου είναι εφικτό θα πρέπει συνοδεύεται κατά την προσέλευσή του στο Δικαστήριο για να καταθέσει ως μάρτυρας κατηγορίας από μέλη της Αστυνομίας.

Η Αστυνομία έχει την υποχρέωση να ενημερώνει το θύμα για τη μη προφυλάκιση ή απόλυση ενός υπόπτου ή κατηγορούμενου προσώπου, ή την αθώωση ενός κατηγορούμενου προσώπου εάν κριθεί ότι το εν λόγω θύμα τυχόν να κινδυνεύει.

Εφόσον το θύμα το επιθυμεί, η Αστυνομία, το ενημερώνει αναφορικά με

- τη συνέχεια που δόθηκε στην καταγγελία του,
- τα στοιχεία που του επιτρέπουν, εάν ασκηθεί ποινική δίωξη, να πληροφορηθεί την εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας,
- σχετικά με τον κατηγορούμενο για τις εγκληματικές πράξεις που το αφορούν, εκτός εάν κατά την κρίση των διωκτικών αρχών και σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να διαταραχθεί η ομαλή διεξαγωγή της υπόθεσης,
- την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο.

Το θύμα έχει δικαίωμα να αποποιηθεί εγγράφως τη λήψη των πιο πάνω πληροφοριών, εκτός εάν η αποστολή των πληροφοριών είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τους όρους της σχετικής ποινικής διαδικασίας.

Προστασία θυμάτων από ποινική δίωξη

Νοείται ότι τα θύματα δεν διώκονται ποινικά και δεν υπόκεινται σε κυρώσεις για τη συμμετοχή τους σε εγκληματικές δραστηριότητες, εφόσον η συμμετοχή τους αυτή ήταν άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι αποτέλεσαν θύματα των αδικημάτων που προβλέπονται στον Νόμο 60(Ι)/2014.

7.3 Συνέχιση ποινικής διαδικασίας

Ο Γενικός Εισαγγελέας, μετά την ολοκλήρωση της διερεύνησης της υπόθεσης από την Αστυνομία, μελετά το μαρτυρικό υλικό της υπόθεσης για να αποφασίσει κατά πόσον υπάρχει ικανοποιητική μαρτυρία για ποινική δίωξη, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου το θύμα δεν επιθυμεί να καταθέσει ως μάρτυρας κατηγορίας στο Δικαστήριο.

7.4 Αποζημίωση

Η παρούσα δράση αφορά τη διαδικασία υποστήριξης του θύματος για τη λήψη αποζημίωσης για τη σωματική ή ψυχική βλάβη που υπέστη από τον δράστη ή από το κράτος, αλλά και για τυχόν μισθούς που έχασε εξαιτίας της εκμετάλλευσης της οποίας έτυχε.

Η καταβολή αποζημίωσης συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη των θυμάτων και, παράλληλα, αναγνωρίζει ότι η εμπορία ανθρώπων είναι ένα έγκλημα για το οποίο οι δράστες πρέπει να τιμωρηθούν με παραδειγματικό τρόπο. Η καταβολή επαρκούς αποζημίωσης, όταν προέρχεται από τους δράστες των εγκλημάτων, όπως και οι αποτρεπτικές καταδίκες των δραστηρίων παίζουν σημαντικότατο ρόλο στην πρόληψη του εγκλήματος.

Ανεξάρτητα και χωρίς επηρεασμό οποιουδήποτε άλλου ένδικου μέσου ή θεραπείας που προβλέπεται δυνάμει οποιουδήποτε άλλου νόμου ή κανονισμών, οποιουδήποτε πρόσωπο είναι θύμα κατά την έννοια του Νόμου 60(Ι)/2014, έχει αγωγήμο δικαίωμα αποζημιώσεων κατά προσώπου που διέπραξε σε βάρος του ποινικά αδικήματα δυνάμει του Νόμου 60(Ι)/2014 και για παραβιάσεις των ανθρωπίνων του δικαιωμάτων, το οποίο υπέχει αντίστοιχη αστική ευθύνη για την καταβολή ειδικών και γενικών αποζημιώσεων προς τα θύματά του, περιλαμβανομένων και οποιωνδήποτε καθυστερημένων οφειλών από την εκμετάλλευση της εργασίας του θύματος.

Οι πιο πάνω αναφερόμενες γενικές αποζημιώσεις πρέπει να είναι δίκαιες και εύλογες και κατά τον υπολογισμό τους το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη:

- την έκταση της εκμετάλλευσης και το όφελος που ο δράστης αποκόμισε ή μπορούσε να αποκομίσει από την εκμετάλλευση του θύματος,
- τις μελλοντικές προοπτικές του θύματος και σε ποια έκταση επηρεάστηκαν από την εκμετάλλευσή του,
- τον βαθμό της υπαιτιότητας του δράστη,
- τη συγγένεια ή τη σχέση εξουσίας ή επιρροής του δράστη προς το θύμα του.

Το Δικαστήριο δύναται να επιδικάζει τιμωρητικές αποζημιώσεις, ενώ κατά τον υπολογισμό των ειδικών αποζημιώσεων λαμβάνει υπόψη του κάθε δαπάνη στην οποία υποβάλλεται το θύμα εξαιτίας της εκμετάλλευσης της οποίας έτυχε, περιλαμβανομένων των εξόδων επαναπατριsmού του, όπου αυτό εφαρμόζεται. Σε περίπτωση θανάτου του θύματος, θεσμικό αγωγήμο δικαίωμα για αποζημίωση έχουν οι γονείς ή τα εξαρτώμενα πρόσωπα του θύματος.

8. Ολοκλήρωση διαδικασίας (επαναπατριsmός ή προσωρινή παραμονή θύματος)

8.1 Ανάκληση προσωρινής άδειας παραμονής

Η προσωρινή άδεια παραμονής ή βεβαίωση εγγραφής για περίσκεψη μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή, εφόσον η Αστυνομία ενημερώσει τον Υπουργό Εσωτερικών ότι το συγκεκριμένο θύμα επανασυνέδεσε ενεργώς, εκουσίως και ίδια πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες των σχετικών αδικημάτων ή για λόγους σχετικούς με τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια, ενώ μπορεί να ανακληθεί ακόμη όταν διακοπεί ή ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία και προωθείται ο επαναπατριsmός τού θύματος (δείτε και κεφάλαιο 8.2.). Επίσης, μπορεί να ανακληθεί και στις περιπτώσεις όπου οι διωκτικές ή άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες κρίνουν ότι η συνεργασία του θύματος είναι δόλια ή ότι η καταγγελία του είναι δόλια ή καταχρηστική, ή όταν το θύμα παύσει να συνεργάζεται.

Νοείται ότι τα πιο πάνω δεν επηρεάζουν το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής θύματος που είναι ευρωπαίος πολίτης, σύμφωνα με την προβλεπόμενη νομοθεσία.

8.2 Αξιολόγηση κινδύνου και επαναπατριsmός

Η αξιολόγηση κινδύνου αφορά τη διαδικασία αξιολόγησης που χρησιμοποιείται και σε προαναφερθείσες διαδικασίες (δείτε και κεφάλαιο 6.6.) και βασίζεται στην αρχή της ασφάλειας και της προστασίας των συμφερόντων του θύματος. Αξιολογήσεις του θύματος δίδονται από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Πιο συγκεκριμένα:

Όταν ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία ή όταν το θύμα επιθυμεί να επαναπατριστεί, το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων ενημερώνει σχετικά το Υπουργείο Εσωτερικών και τις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, με κοινοποίηση

στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ώστε αυτές να προχωρήσουν στις δέουσες ενέργειες, χωρίς να παράσχει επιπρόσθετα στοιχεία. Παράλληλα, αποστέλλει αξιολόγηση κινδύνου με σαφή εισήγηση στο Υπουργείο Εσωτερικών. Αν κριθεί απαραίτητο, μπορεί να ζητείται αξιολόγηση κινδύνου και από άλλη υπηρεσία. Σε περίπτωση που η δίκη είναι σε εξέλιξη, σχετική επιστολή ότι αποδέχεται τον επαναπατρισμό του θύματος θα πρέπει να δώσει και η Νομική Υπηρεσία. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας θα συντονίζουν για τη μετάβαση του θύματος στις πιο πάνω υπηρεσίες για διεκπεραίωση της αξιολόγησης κινδύνου (ραντεβού, κάρτες νοσηλείας κτλ.). Ακολούθως, η κάθε υπηρεσία θα αποστέλλει, το συντομότερο δυνατόν και εντός ενός μηνός, το αργότερο, στο Υπουργείο Εσωτερικών την αξιολόγηση κινδύνου του θύματος ώστε να λαμβάνεται απόφαση για τον επαναπατρισμό του θύματος.

Σημειώνεται ότι η αξιολόγηση κινδύνου θα πρέπει να γίνεται πριν από τη λήξη της προσωρινής άδειας παραμονής του θύματος, ώστε το θύμα να μην μένει χωρίς πρόσβαση στο πλαίσιο στήριξης.

Κατά την αξιολόγηση κινδύνου ελέγχονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Κίνδυνος επαναθυματοποίησης ή υποβολής σε βία (συμπεριλαμβανομένης και ενδοοικογενειακής βίας) όταν επιστρέψει στην χώρα καταγωγής.
- Αν η οικογένεια του θύματος είχε εμπλοκή στην εμπορία του θύματος ή είχε απειληθεί.
- Αν οι έμποροι γνωρίζουν που βρίσκεται το θύμα και ότι θα επιστρέψει.
- Αν υπάρχει κίνδυνος το θύμα να στιγματιστεί ή απομονωθεί στη χώρα του.
- Αν το θύμα έχει πρόσβαση σε υποστηρικτικό περιβάλλον.
- Τις δυνατότητες του θύματος να ανταποκριθεί και να αντεπεξέλθει στον επαναπατρισμό του.
- Αν υπάρχουν ψηλά επίπεδα φτώχειας/ανεργίας που πιθανόν να ξαναρίξουν το θύμα σε καταστάσεις βίας ή εμπορίας.
- Αν υπάρχουν κοινωνικοί, πολιτισμικοί ή θρησκευτικοί παράγοντες που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τον επαναπατρισμό του θύματος.
- Αν υπάρχουν προγράμματα στήριξης και οργανισμοί στην κοινότητά του.
- Αν το θύμα μπορεί να λάβει βοήθεια από τις κρατικές αρχές της χώρας του.
- Αν υπάρχει κίνδυνος να διωχθεί ποινικά το θύμα στην χώρα του για παράνομες ενέργειες στις οποίες αναγκάστηκε να συμμετάσχει λόγω της θυματοποίησής του.
- Άλλοι λόγοι.

Οι πιο πάνω πληροφορίες συλλέγονται από το ίδιο το θύμα, τις κρατικές αρχές και τις νομικές αρχές και τις ΜΚΟ στην χώρα καταγωγής του θύματος, όπου αυτό είναι δυνατόν. Για να διαπιστώσει τα πιο πάνω, η αστυνομία προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες, ανάλογα με την περίπτωση, συμπεριλαμβανομένης και της επικοινωνίας με διεθνείς αστυνομικές αρχές ή αστυνομικές αρχές άλλων κρατών.

Όταν ο Υπουργός Εσωτερικών αποφασίσει τον επαναπατρισμό του θύματος, θα ενημερώνονται σχετικά οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες και θα ενημερώνουν την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας για την κάλυψη των σχετικών εξόδων. Επιπρόσθετα, αν αυτό είναι δυνατόν, η Αστυνομία σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, αρμόδιες ΜΚΟ, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, όπου εφαρμόζει, θα προβαίνουν σε τέτοιες ενέργειες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο επαναπατρισμός θα γίνεται στο πλαίσιο προγραμμάτων επαναπατρισμού που λειτουργούν σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο και οι οποίες διασφαλίζουν την αποφυγή επαναθυματοποίησης καθώς επίσης και την επανένταξη των θυμάτων στην κοινωνία του κράτους που επαναπατρίζονται, σε συνεργασία με τη χώρα καταγωγής του θύματος, εφόσον το θύμα συγκατατίθεται σε κάτι τέτοιο.

Σημειώνεται ότι ο επαναπατρισμός του θύματος δεν πρέπει να θέτει σε κίνδυνο οποιαδήποτε νομική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης αυτής για αποζημίωση του θύματος. Αν κάτι τέτοιο ισχύει, τότε το Υπουργείο Εσωτερικών θα εξετάζει το θέμα και θα μπορεί να δώσει προσωρινή άδεια παραμονής στο θύμα μέχρις ότου ολοκληρωθεί η νομική διαδικασία.

Όταν υπάρχει επικοινωνία με κάποιο πρόγραμμα/μηχανισμό στήριξης στη χώρα καταγωγής του θύματος, γίνεται προκαταρκτική επιβεβαίωση ότι μπορούν να δεχτούν το θύμα και δίνονται προσωπικές πληροφορίες για το θύμα (ονοματεπώνυμο, τόπος και ημερομηνία γεννήσεως κτλ.), πληροφορίες για την κατάσταση και τις ανάγκες του θύματος (και από την αξιολόγηση κινδύνου αν απαιτείται ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος επαναθυματοποίησης του), πληροφορίες για το ταξίδι του θύματος, ώρα άφιξης, στοιχεία για την αναγνώρισή του κτλ. Όπου είναι δυνατόν, υπάρχει εκ των προτέρων τηλεφωνική επαφή Λειτουργού του προγράμματος με το θύμα. Στο θύμα δίνονται τα στοιχεία επαφής του οργανισμού και τηλέφωνα επικοινωνίας. Αν είναι απαραίτητο, δίνονται στοιχεία για την ασφάλεια του θύματος στην αστυνομία ώστε να αποφευχθούν αντίποινα κατά του θύματος.

Στο θύμα δίνονται τα απαραίτητα ιατρικά πιστοποιητικά για την υγεία του. Κατά τον επαναπατρισμό τηρούνται οι αρχές της εμπιστευτικότητας και δεν αποκαλύπτονται στοιχεία που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο το θύμα ή που δεν απαιτούνται.

Νοείται ότι σε περίπτωση που το θύμα αναφερθεί σε φόβο να επιστρέψει στη χώρα του ή η Αστυνομία κρίνει ότι το πρόσωπο αυτό διατρέχει κίνδυνο στη χώρα του και ως εκ τούτου δεν μπορεί να επαναπατριστεί, το θύμα παραπέμπεται στην Υπηρεσία Ασύλου ή/και εξετάζεται αίτημα για παραχώρηση άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

8.3 Προσωρινή άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους

Μετά την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας, βάσει της αξιολόγησης κινδύνου που αποστέλλει η Αστυνομία ή άλλες υπηρεσίες, το Υπουργείο Εσωτερικών εξετάζει την πιθανότητα παραχώρησης άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

9. Γενικές Υποχρεώσεις Υπηρεσιών

9.1 Τήρηση στατιστικών στοιχείων

Όλες οι υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με θύματα εμπορίας προσώπων τηρούν στατιστικά στοιχεία στα οποία καταγράφονται τα θύματα και οι υπηρεσίες που τους προσφέρθηκαν, ανά έτος και με ανάλυση ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Eurostat⁶.

Νοείται ότι για την πιο πάνω καταγραφή τηρούνται οι διαδικασίες και νομοθεσία που προνοούνται για τα προσωπικά δεδομένα.

9.2 Ενημέρωση και εκπαίδευση προσωπικού

Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες έχουν υποχρέωση να ενημερώνουν και να εκπαιδεύουν, σε τακτική βάση, το προσωπικό τους που ενδέχεται να έρθει σε επαφή με θύματα και εν δυνάμει θύματα εμπορίας προσώπων αναφορικά με την παρεμπόδιση και καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, με τον εντοπισμό των θυμάτων και των εν δυνάμει θυμάτων, την εξακρίβωση της ταυτότητας των προσώπων αυτών και την παροχή βοήθειας σε αυτά, ιδιαίτερα των παιδιών, και σε σχέση με τις διατάξεις και την εφαρμογή του Νόμου 60(Ι)/2014 (άρθρο 42).

Επιπρόσθετα, η Δημοκρατία έχει υποχρέωση παραχώρησης των αναγκαίων πόρων προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για την τακτική εκπαίδευση και κατάρτιση των λειτουργών τους, οι οποίοι εμπλέκονται σε οποιαδήποτε διαδικασία του Νόμου 60(Ι)/2014 ή έρχονται σε επαφή με άλλο τρόπο με τα θύματα ή τα εν δυνάμει θύματα, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες των ιδιαίτερα ευάλωτων θυμάτων, καθώς και υποχρέωση παραχώρησης των αναγκαίων πόρων για την εκπαίδευση και κατάρτιση των δικαστών και λειτουργών των δικαστηρίων και των δικηγόρων, στα θέματα που ρυθμίζει ο Νόμος 60(Ι)/2014 (άρθρο 68).

---

⁶ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/trafficking_in_human_beings_-_dghome-eurostat_en_1.pdf

Δεδομένου ότι τα θύματα μπορεί να έρθουν σε πρώτη επαφή με διάφορες υπηρεσίες και λειτουργούς (πχ. ιατρικό προσωπικό) πριν την αναγνώρισή τους, οι λειτουργοί αυτοί θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι και ικανοί να αναγνωρίζουν πιθανά θύματα. Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι δείκτες αναγνώρισης σε αυτό το έντυπο ή να δημιουργηθεί κατάλογος ενδείξεων προς αναγνώριση πιθανών θυμάτων για κάθε Υπηρεσία ξεχωριστά, σε συνεργασία με την Αστυνομία.

Οι σχετικές εκπαιδεύσεις του προσωπικού θα προωθούνται από την εκάστοτε υπηρεσία, σύμφωνα με τις εντοπιζόμενες ανάγκες, σε συνεργασία, όπου απαιτείται, με το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2014

Ο ρόλος της κάθε Υπηρεσίας όσον αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων δεν περιορίζεται μόνο στα άρθρα Νομοθεσιών αλλά και σε Διεθνείς/Ευρωπαϊκές καλές πρακτικές, συμβάσεις, εθνικά και Ευρωπαϊκά Σχέδια Δράσης, Συμφωνίες μεταξύ κρατών ή Υπηρεσιών και, γενικότερα, στην ηθική δέσμευση που υπάρχει πίσω από κάθε Νομοθεσία και πρακτική.

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει τον γενικό συντονισμό των υπηρεσιών και προωθεί ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων.

- Βάσει του Ν.60(Ι)/2014, ο Υπουργός Εσωτερικών προεδρεύει της Πολυθεματικής Συντονιστικής Ομάδας ως ο Εθνικός Συντονιστής και έχει αρμοδιότητα και καθήκον να (άρθρο 66):
  - (α) συγκαλεί τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις της πολυθεματικής συντονιστικής ομάδας ή συγκεκριμένης ομάδας εργασίας, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο,
  - (β) συγκαλεί, οποτεδήποτε κρίνει σκόπιμο, συναντήσεις με τους Υπουργούς ή τους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων, στις οποίες υπάγονται οποιεσδήποτε εμπλεκόμενες υπηρεσίες καθώς και με τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και τον Αρχηγό της Αστυνομίας,
  - (γ) συντονίζει και παρακολουθεί την εφαρμογή και υλοποίηση των μέτρων και δράσεων, οι οποίες αποφασίζονται στο πλαίσιο της πολυθεματικής συντονιστικής ομάδας και με βάση το εθνικό σχέδιο δράσης,

- (δ) εκπροσωπεί την πολυθεματική συντονιστική ομάδα στο Υπουργικό Συμβούλιο οποτεδήποτε συζητούνται θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Νόμου,
  - (ε) υποβάλλει στο Υπουργικό Συμβούλιο, για συζήτηση και λήψη αποφάσεων, την ετήσια έκθεση της πολυθεματικής συντονιστικής ομάδας και το εθνικό σχέδιο δράσης,
  - (στ) εκπροσωπεί την πολυθεματική συντονιστική ομάδα, όπου αυτό είναι απαραίτητο, σε διμερείς επαφές σε σχέση με τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Νόμου με εκπροσώπους άλλων κρατών ή διεθνών οργανισμών,
  - (ζ) υποβάλλει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ τις απαιτούμενες πληροφορίες στον Συντονιστή Δράσης κατά της Εμπορίας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε δύο έτη.
- Σύμφωνα με το άρθρο 52 (1), και τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 58, κανένα μέτρο επαναπατριsmού δεν λαμβάνεται εναντίον:
    - (α) πολίτη της Ένωσης ή μέλους της οικογένειάς του οποιασδήποτε υπηκοότητας, σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής δυνάμει του περί του Δικαιώματος των Πολιτών της Ένωσης και των Μελών των Οικογενειών τους να Κυκλοφορούν και να Διαμένουν Ελεύθερα στη Δημοκρατία Νόμου του 2007, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται, ή
    - (β) υπηκόου τρίτης χώρας, ανεξάρτητα από το κατά πόσο έχει νόμιμη ή παράνομη διαμονή στη Δημοκρατία δυνάμει του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται,
- από τη στιγμή που οποιαδήποτε εμπλεκόμενη υπηρεσία εντοπίσει ή με οποιονδήποτε τρόπο ενημερωθεί αναφορικά με την πιθανότητα το εν λόγω πρόσωπο να είναι θύμα κατά την έννοια του Νόμου και μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας αναγνώρισης του ως θύμα ή τη λήξη της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 45 ή τη μη ανανέωση ή ακύρωση ή ανάκληση της άδειας παραμονής ή της βεβαίωσης εγγραφής, που παρέχεται δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 55, ανάλογα με την περίπτωση.
- Ο Υπουργός Εσωτερικών αποφασίζει την επιστροφή παιδιού θύματος και ασυνόδευτου ανήλικου θύματος λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των δικτυικών αρχών, του Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, του Διευθυντή των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και των Ιατρικών Υπηρεσιών, καθώς και του ίδιου του παιδιού, ανάλογα με την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητάς του, μόνο σε περίπτωση που μετά από εξατομικευμένη αξιολόγηση κινδύνου και ασφάλειας, αυτό είναι προς το συμφέρον του παιδιού (άρθρο 58).
  - Ο Υπουργός Εσωτερικών αποφασίζει τον επαναπατριsmό του θύματος, ο οποίος είναι προτιμώτεο να γίνεται εθελοντικά, μετά από εξατομικευμένη αξιολόγηση των δικτυικών αρχών και των ιατρικών υπηρεσιών, και όταν διαπιστώσει ότι είναι ασφαλές και προς το συμφέρον του θύματος, ως μόνιμη λύση κοινωνικής επανένταξης και αποκατάστασης του (άρθρο 60).

- Το Υπουργείο Εσωτερικών, σε συνεργασία με άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες, όπου αυτό αρμόζει (άρθρο 61):
  - (α) λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, όπως εκπαίδευση και κατάρτιση, για την αποθάρρυνση και μείωση της ζήτησης που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης που συνδέονται με την εμπορία ανθρώπων,
  - (β) προβαίνει σε κατάλληλες ενέργειες με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό του κινδύνου για τα άτομα και ιδιαίτερα για τα παιδιά, να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων,
  - (γ) προωθεί την τακτική επιμόρφωση των λειτουργών που ενδέχεται να έλθουν σε επαφή με θύματα και εν δυνάμει θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών που εργάζονται στην πρώτη γραμμή, με σκοπό να τους δοθεί η δυνατότητα να εντοπίζουν και να αναλαμβάνουν τα θύματα και τα εν δυνάμει θύματα της εμπορίας ανθρώπων.

Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης

- Ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
- Παραχώρηση προσωρινής άδειας παραμονής ή βεβαίωση εγγραφής περιορισμένης ισχύος σε περίπτωση που το εν δυνάμει θύμα είναι ευρωπαίος πολίτης, με σκοπό να του παραχωρηθεί προθεσμία περίσκεψης, η οποία να του επιτρέπει να συνέλθει και να ξεφύγει από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων που προβλέπονται στο Νόμο, ώστε να μπορεί να λάβει απόφαση, με πλήρη επίγνωση των δικαιωμάτων του, κατά πόσο επιθυμεί να συνεργαστεί με τις δικωκτικές αρχές στην ποινική διαδικασία (Άρθρο 53).
- Ανάκληση της προσωρινής άδειας παραμονής ή βεβαίωσης εγγραφής για περίσκεψη, εφόσον οι δικωκτικές αρχές ενημερώσουν ότι το συγκεκριμένο θύμα επανασυνέδεσε ενεργώς, εκουσίως και ίδια πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες των αδικημάτων που προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Νόμου 60(Ι)/2014 ή για λόγους σχετικούς με τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια [Άρθρο 54(6)].
- Παραχώρηση, ατελώς, άδειας προσωρινής παραμονής ή βεβαίωσης εγγραφής, διάρκειας ισχύος τουλάχιστον έξι μηνών, με την επιφύλαξη λόγων που συνδέονται με τη δημόσια τάξη και την εθνική ασφάλεια, η οποία ανανεώνεται, ατελώς, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προνοούνται στις σχετικές διατάξεις του Νόμου 60(Ι)/2014. [Άρθρο 55(2)].
- Μη ανανέωση της προσωρινής άδειας παραμονής ή βεβαίωσης εγγραφής που εκδίδονται δυνάμει του εδαφίου (2) του άρθρου 55 του Νόμου, εφόσον δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις του εδαφίου (1) του άρθρου 55 ή εφόσον η ποινική διαδικασία έχει περατωθεί με απόφαση αρμόδιου Δικαστηρίου, νοουμένου ότι μετά από εξατομικευμένη αξιολόγηση των δικωκτικών αρχών και των ιατρικών υπηρεσιών διαπιστώνεται ότι είναι ασφαλής και προς το συμφέρον του θύματος η επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του, ως μόνιμη λύση κοινωνικής επανένταξης και αποκατάστασής του.

Νοείται ότι το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής θύματος που είναι ευρωπαίος πολίτης, όπως αυτό προβλέπεται στη σχετική Νομοθεσία δεν επηρεάζεται [Άρθρο 56(1)].

- Ανάκληση της προσωρινής άδειας παραμονής ή βεβαίωσης εγγραφής, εφόσον συντρέχουν προϋποθέσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 60(Ι)/2014 [Άρθρο 56(2)].

2. ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

- Ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
- Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο το οποίο αναγνωρίζεται ως θύμα, ανεξαρτήτως της υπηκοότητάς του και του κατά πόσον επιθυμεί να είναι μάρτυρας κατηγορίας στα αδικήματα που προβλέπονται στον παρόντα Νόμο, πριν από την έκδοση και κατά τη διάρκεια ισχύος της προσωρινής άδειας διαμονής για περίσκεψη, έχει δικαίωμα ασφάλειας και προστασίας από την Αστυνομία.

Ο υπό αναφορά Νόμος δεν καθορίζει τον τρόπο διερεύνησης των αδικημάτων και τον τρόπο χειρισμού υποθέσεων εμπορίας προσώπων, με αποτέλεσμα η αστυνομία να προχωρήσει σε προετοιμασία και έκδοση του Εγχειρίδιου Διαδικασίας Αναγνώρισης Θυμάτων Εμπορίας Προσώπων και Επιχειρησιακό Οδηγό Αστυνομικών για την Εμπορία Προσώπων, στα οποία καταγράφονται οι βασικές αρχές που πρέπει όλα τα μέλη της Αστυνομίας να τηρούν σε περιπτώσεις εμπορίας προσώπων.

Διερεύνηση Καταγγελιών που Αφορούν Αδικήματα που Σχετίζονται με τη Διακίνηση και Εμπορία Προσώπων και άλλων Συναφών Αδικημάτων - Κατευθυντήριες Γραμμές

Όλες οι υποθέσεις που αφορούν αδικήματα που αναφέρονται στον περί Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων Νόμο, Ν. 60(Ι)/2014 και άλλα συναφή αδικήματα, διερευνώνται από μέλη της Αστυνομίας εκπαιδευμένα στη διερεύνηση τέτοιων υποθέσεων.

Σε όλες τις Επαρχιακές Διευθύνσεις υπάρχουν ειδικά εκπαιδευμένοι Αστυνομικοί ως προς τον τρόπο διερεύνησης των αδικημάτων αυτών. Όταν υπάρχει πληροφορία ή καταγγελία σχετική με τέτοια αδικήματα, διερευνάται αμέσως από την οικεία επαρχία σε συνεργασία με το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων (ΓΚΕΠ), που υπάγεται στο Τμήμα Γ του Αρχηγείου Αστυνομίας.

Σε περιπτώσεις όπου το θύμα είναι αλλοδαπή/αλλοδαπός, η συνέντευξη ή κατάθεση λαμβάνεται πάντοτε στη μητρική γλώσσα του θύματος, με τη βοήθεια διερμηνέα με έγκριση του θύματος και το φύλο του μεταφραστή να είναι της επιλογής του θύματος.

Μόλις ληφθεί παράπονο ή γίνει καταγγελία ή μετά από εντοπισμό τέτοιων περιπτώσεων από την Αστυνομία, ο Αστυνομικός που χειρίζεται την περίπτωση:

- Ενημερώνει αμέσως το ΓΚΕΠ, το οποίο αποτελεί τον Συντονιστή της Αστυνομίας σε θέματα διακίνησης και εμπορίας προσώπων.

- Ενημερώνει το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας/Γραφείο Κοινωνικών Υπηρεσιών ώστε ο Λειτουργός Ευημερίας που έχει αρμοδιότητα να αναλάβει την περίπτωση του θύματος, είτε στον Σταθμό είτε οπουδήποτε αλλού βρίσκονται τα θύματα, ώστε να αναλάβει τον περαιτέρω χειρισμό των θυμάτων σε ό,τι αφορά τις δικές του αρμοδιότητες.

Αρχές Εργασίας

- Όλες οι υποθέσεις να διερευνώνται κάτω από το φάσμα διερεύνησης του οργανωμένου εγκλήματος.
- Όλα τα μέλη της Αστυνομίας που διερευνούν τέτοια αδικήματα έχουν τύχει ειδικής εκπαίδευσης.
- Όπου ενδείκνυται, για την προστασία του θύματος, λαμβάνεται μαγνητοσκοπημένη κατάθεση, αφού τηρηθούν οι σχετικές πρόνοιες που αναφέρονται στο Νόμο περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμου αρ. Ν.95(Ι)/2001).
- Εάν το θύμα χρήζει περαιτέρω προστασίας τίθενται σε εφαρμογή όλες οι πρόνοιες του περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμου.
- Όταν υπάρχουν υποψίες για ύποπτες οικονομικές συναλλαγές ενημερώνεται η Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (ΜΟ.Κ.Α.Σ.) της Νομικής Υπηρεσίας.
- Ο εξεταστής της υπόθεσης ενημερώνει το θύμα για θέματα προστασίας, τον τρόπο χειρισμού που θα τύχει η υπόθεσή του και στη συνέχεια και κατά τακτά χρονικά διαστήματα για την έκβαση και το τέλος της υπόθεσης.
- Το κάθε θύμα τυγχάνει σεβασμού των αιτημάτων του και αξιοπρεπούς μεταχείρισης (αρχή που περιλαμβάνεται στις αρμοδιότητες όλων των εμπλεκόμενων).
- Όλες οι καταθέσεις τυγχάνουν εμπιστευτικότητας, διακριτικού χειρισμού και αποφεύγεται η δημόσια συζήτηση του περιεχομένου τους.
- Η Αστυνομία συνεργάζεται στενά με τις ΥΚΕ για την προστασία και τη στήριξη του θύματος.
- Ο εξεταστής της υπόθεσης είναι ενήμερος για την τύχη του θύματος και λαμβάνει όλες τις σχετικές πληροφορίες από τον Λειτουργό Ευημερίας που έχει την ευθύνη χειρισμού της εκάστοτε περίπτωσης.
- Η Αστυνομία σε συνεργασία με τις ΥΚΕ, ΜΚΟ ή και άλλες Αρχές, που έχουν εμπλοκή στον χειρισμό του θύματος, προβαίνει σε προσωπική αξιολόγηση κινδύνου για κάθε θύμα.

Γενικές Οδηγίες Χειρισμού Υποθέσεων Εμπορίας Προσώπων

Οι αστυνομικοί που αναλαμβάνουν την εξέταση υποθέσεων εμπορίας προσώπων πρέπει να επιδεικνύουν αυξημένη υπομονή, ευαισθησία και άποψη συμπεριφορά έναντι στα εν δυνάμει θύματα, να είναι γνώστες του τρόπου χειρισμού θυμάτων, καθώς και του περιεχομένου του εγχειριδίου αναγνώρισης θυμάτων. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνεται

υπόψη η διάσταση του φύλου, το διαφορετικό κοινωνικό και εθνικό υπόβαθρο των εν δυνάμει θυμάτων και το ενδεχόμενο ύπαρξης του «συνδρόμου της Στοκχόλμης», σύμφωνα με το οποίο το θύμα ταυτίζεται με τον δράστη, λόγω της εξάρτησής του από αυτόν, κάτι το οποίο δημιουργεί αρνητική στάση του θύματος έναντι στις Αστυνομικές Αρχές. Η διάσταση του φύλου πρέπει πάντοτε να λαμβάνεται υπόψη από τους αστυνομικούς που χειρίζονται κάθε περίπτωση.

Στη σκηνή θα πρέπει να γίνονται όλες οι απαραίτητες ενέργειες, ώστε να εξασφαλιστεί η ασφάλεια του θύματος και να βεβαιώνεται ότι δεν υπάρχουν άλλα θύματα, ή άτομα που χρήζουν βοήθειας. Βεβαιώνεται ότι ανάμεσα στα θύματα δεν υπάρχουν και διακινητές.

Σε όλες τις περιπτώσεις καταγγελιών υποθέσεων εμπορίας προσώπων στην Αστυνομία, η κατάθεση του θύματος λαμβάνεται από μέλη του ίδιου φύλου (όπου αυτό είναι δυνατόν), αν όχι κατά τη λήψη κατάθεσης παρευρίσκονται δύο μέλη της Αστυνομίας και αν το εν δυνάμει θύμα είναι αλλοδαπός, με τη βοήθεια διερμηνέα, αν απαιτείται.

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται ότι το πρόσωπο είναι εν δυνάμει θύμα, ενημερώνεται ο επί καθηκοντι Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών και διευθετεί την προσωρινή στέγαση του εν δυνάμει θύματος.

Η Αστυνομία (ΓΚΕΠ) είναι η αρμόδια υπηρεσία για την αναγνώριση των θυμάτων εμπορίας ή/και εκμετάλλευσης προσώπων, καθώς και για την ασφάλειά τους. Για τον σκοπό αυτό το ΓΚΕΠ, βρίσκεται σε συνεχή και πλήρη συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Συντονιστικό Τμήμα Αστυνομίας

Συντονιστής της Αστυνομίας είναι το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων που υπάγεται στο Τμήμα Γ, του Αρχηγείου Αστυνομίας. Ο ρόλος του ΓΚΕΠ έχει ως ακολούθως:

- Διατήρηση αρχείου πληροφοριών, υποθέσεων και θυμάτων.
- Συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση πληροφοριών σχετικά με την εμπορία προσώπων.
- Συντονίζει τις ενέργειες όλων των Επαρχιακών Διευθύνσεων και άλλων Τμημάτων/Υπηρεσιών για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων.
- Διεξάγει και λαμβάνει μέρος σε επιχειρήσεις της για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων.
- Διερευνά τις υποθέσεις της εμπορίας προσώπων σε παγκύπρια βάση σε συνεργασία με τα Επαρχιακά ΤΑΕ.
- Συνεργάζεται με τη Νομική Υπηρεσία για επίλυση νομικών προβλημάτων όταν παρουσιάζονται.
- Επικοινωνεί με θύματα και διεξάγει συνεντεύξεις (προσωπικές επαφές με θύματα που δεν συνεργάζονται, θύματα που αντιμετωπίζουν προβλήματα, και άλλες ειδικές περιπτώσεις).
- Παρακολουθεί την πορεία διερεύνησης των υποθέσεων μέχρι και την εκδίκασή τους.

- Μερικώς για την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας και λαμβάνει μέρος σε επιτροπές όπου συζητούνται τα διάφορα προβλήματα. Συνεργάζεται με ξένες υπηρεσίες, όπως την EUROPOL για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων.
- Διευθετεί και διοργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα για αστυνομικούς, για Επιθεωρητές των αρμόδιων Τμημάτων του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ.ά.
- Συντονίζει τη συνεργασία της Αστυνομίας με άλλες Κυβερνητικές Υπηρεσίες και ΜΚΟ.
- Διευθετεί τη μεταφορά των θυμάτων στο δικαστήριο με ασφάλεια.
- Βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες του Κράτους και Τμήματα της Αστυνομίας για τον καταρτισμό της προσωπικής αξιολόγησης κινδύνου για κάθε θύμα ξεχωριστά.
- Συμπλήρωση των εξετάσεων σε συνεργασία με τη χώρα καταγωγής καθώς και με τη EUROPOL και την INTERPOL σύμφωνα με τα καθορισμένα πρότυπα εργασίας των οργανισμών αυτών για την καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος. Εκεί όπου είναι εφικτό, η υπόθεση να καταχωρείται το συντομότερο δυνατό.

3. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

- Ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
- Διασφάλιση ότι τα αναγνωρισμένα θύματα, υπήκοοι τρίτων χωρών, έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας μέσω της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης του Τμήματος Εργασίας, όπως οι Κύπριοι και οι πολίτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση που παρέχει η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (άρθρο 57).
- Διερεύνηση από το Τμήμα Εργασίας καταγγελιών εναντίον εργοδοτών ή/και ιδιωτικών Γραφείων Εξεύρεσης Εργασίας, όταν τα αναγνωρισμένα θύματα είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που απασχολούνται στην Κύπρο σε εργοδότες που εξασφάλισαν προηγουμένως την έγκριση του Τμήματος.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευμερίας

- Συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών στη στήριξη του θύματος:
  - Η ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
  - Μέτρα συνδρομής και στήριξης θυμάτων (άρθρα 47 και 57).
  - Εκπροσώπηση ανηλικών (άρθρα 38(1), 41, 46(3), 49, 50), σε συνεργασία με την Επιτροπή Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού όταν:
    - υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων γονέων - παιδιού θύματος, ή
    - πρόκειται για θύμα ασυνόδευτο ανήλικο.

- Ενημέρωση εν δυνάμει θυμάτων (άρθρο 44): οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ενημερώνουν αρχικά τα εν δυνάμει θύματα για τα δικαιώματα και τις δυνατότητες που έχουν βάσει του Νόμου, τα οποία αποτείνονται κοντά τους, ή παραπέμπονται από εμπλεκόμενες υπηρεσίες ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που κρίνουν ή έχουν βάσιμες υποψίες ότι οποιοδήποτε πρόσωπο ενδέχεται να είναι θύμα δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου.
- Εγκαθίδρυση/Λειτουργία/Επιθεώρηση καταφυγίων διαμονής θυμάτων (άρθρο 48) ή ανάθεση της λειτουργίας τους σε ΜΚΟ και επιθεώρηση.

Καταφύγιο Θυμάτων

Το Κυβερνητικό Καταφύγιο Θυμάτων Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης λειτουργεί από τις 23/11/2007, στη Λευκωσία. Το κτήριο βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση, κρίνεται ασφαλές για τις ενοίκους και διαθέτει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για άνετη διαμονή των ενοίκων.

Σκοπός

Το κρατικό καταφύγιο αποτελεί μια από τις επιλογές που παρέχονται στα πρόσωπα που έχουν αναγνωριστεί από την Αστυνομία ως θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Το Καταφύγιο αποσκοπεί στην εξασφάλιση ενός ασφαλούς χώρου κατά την αρχική περίοδο μετά την αναγνώριση γυναικών ως θυμάτων, ώστε τα άτομα αυτά να ηρεμήσουν και να αποφασίσουν για τη μελλοντική τους αποκατάσταση.

Δυναμικότητα προγράμματος

Στο Καταφύγιο μπορούν να φιλοξενηθούν μέχρι 15 άτομα.

Διάρκεια παραμονής στο Καταφύγιο

Το θύμα μπορεί να παραμείνει στο Καταφύγιο για περίοδο που δεν υπερβαίνει τις τέσσερις (4) εβδομάδες με στόχο να του δοθεί χρόνος να ηρεμήσει και να νιώσει ασφάλεια, να συνεργαστεί με τον Λειτουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών και άλλες εμπλεκόμενες κρατικές υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις για την καλύτερη δυνατή στήριξή του και να προετοιμαστεί για την αποκατάστασή του εκτός.

Ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης και τις δυνατότητες του Καταφυγίου, γίνονται σχετικές ρυθμίσεις για παράταση της διαμονής του θύματος αν και εφόσον κριθεί απαραίτητο.

Παρεχόμενες Υπηρεσίες

- Παροχή δωρεάν στέγης και φαγητού.
- Παροχή ειδών ένδυσης και υπόδησης, εφόσον χρειάζεται, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περίπτωσης.
- Παροχή οικονομικής βοήθειας. Για κάλυψη των προσωπικών αναγκών κάθε ενοίκου, καταβάλλεται το ποσό των €17 εβδομαδιαίως.

- Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών παρέχει στα θύματα εξομικευμένη στήριξη με στόχο την αποκατάστασή τους. Σ' αυτό το πλαίσιο, διασύνδεει και συνοδεύει τα θύματα στις κρατικές ιατρικές υπηρεσίες, τις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης, την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, το Τμήμα Αρχείου, Πληθυσμού και Μετανάστευσης, πιθανούς χώρους διαμονής, κ.ά.
- Παρέχονται ευκαιρίες ψυχαγωγίας των ενοίκων στις οποίες περιλαμβάνεται μουσική, μαγειρική επιτραπέζια παιχνίδια και πρόσβαση στο διαδίκτυο.

4. ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

- Ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
- Σύμφωνα με το άρθρο 113 του Συντάγματος, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας είναι ο νομικός σύμβουλος της Δημοκρατίας και έχει εξουσία κατά την κρίση του προς το δημόσιο συμφέρον να κινεί, διεξάγει, επιλαμβάνεται και συνεχίζει ή διακόπτει οποιαδήποτε διαδικασία ή διατάσσει δίωξη κατά οποιουδήποτε προσώπου στη Δημοκρατία για οποιοδήποτε αδίκημα.
- Μετά την ολοκλήρωση της διερεύνησης της υπόθεσης από την Αστυνομία που αφορά τα αδικήματα του Νόμου 60(Ι)/2014, ο ανακριτικός φάκελος της υπόθεσης αποστέλλεται στη Νομική Υπηρεσία για λήψη οδηγιών αναφορικά με το κατά πόσο υπάρχει ικανοποιητική μαρτυρία για ποινική δίωξη ή οποιονδήποτε άλλων οδηγιών αναφορικά με τον περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης.
- Ο περί Προστασίας Μαρτύρων Νόμος του 2001, Ν.95(Ι)/2001, καθιερώνει το «Σχέδιο Προστασίας Μαρτύρων και Συνεργατών της Δικαιοσύνης», το οποίο βρίσκεται υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος αποφασίζει κατά πόσο συγκεκριμένο πρόσωπο θα ενταχθεί στο εν λόγω Σχέδιο και το είδος της προστασίας που θα του παρασχεθεί. Τα κριτήρια εισδοχής ενός προσώπου στο εν λόγω Σχέδιο που λαμβάνονται υπόψη καθορίζονται στον πιο πάνω Νόμο.
- Όταν ένα πρόσωπο ενταχθεί στο Σχέδιο, τότε μπορεί να δοθεί στον ίδιο και/ή σε μέλη της οικογένειάς του, η προστασία που προβλέπεται από τον Νόμο όπως είναι η φρούρηση και/ή η συνοδεία, η μυστική μετακίνησή του σε άλλη πόλη ή χωριό στην Κύπρο ή το εξωτερικό, η αλλαγή της ταυτότητάς του.
- Σημειώνεται ότι, όποιος προβαίνει σε οποιαδήποτε πράξη με σκοπό ή που ενδεχόμενα μπορεί να αποτρέψει μάρτυρα που είναι ενταγμένος στο Σχέδιο από το να δώσει μαρτυρία σε ποινική υπόθεση, διαπράττει αδίκημα που τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 10 χρόνια (άρθρο 19(1) του Νόμου).

5. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

- Ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
- Διασφάλιση, σύμφωνα με το άρθρο 47(1) ότι κάθε θύμα, ανεξαρτήτως υπηκοότητας, και ανεξαρτήτως αν κατέχει τα δηλωτικά έγγραφα της ταυτότητάς του, νοουμένου ότι δεν διαθέτει επαρκείς πόρους, έχει δικαίωμα στη σωματική, ψυχολογική και κοινωνική αποκατάστασή του και ειδικότερα, έχει δικαίωμα, μεταξύ άλλων, σε:
  - πρόσβαση σε δωρεάν επείγουσα ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σε δωρεάν αναγκαία ιατροφαρμακευτική περίθαλψη,
  - ικανοποίηση των ειδικών αναγκών του που προκύπτουν λόγω εγκυμοσύνης, κατάστασης της υγείας, αναπηρίας, διανοητικής ή ψυχολογικής διαταραχής ή σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 50, ασυνόδευτοι ανήλικοι έχουν δικαίωμα σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καθώς και σε ειδική ιατρική ή άλλη βοήθεια και, ιδιαίτερα, σε περίπτωση που υπήρξαν αντικείμενο οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή οποιασδήποτε μορφής βαναυσης, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, ή υπέφεραν λόγω ένοπλων συγκρούσεων.

- Ετοιμασία αξιολογήσεων κινδύνου, τόσο από τις Ιατρικές Υπηρεσίες, όσο και από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας προς το Υπουργείο Εσωτερικών, όταν αυτό τους ζητηθεί, για σκοπούς επαναπατριsmού ή παραχώρησης προσωρινής άδειας παραμονής στα θύματα (άρθρα 56, 58 και 60).

6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

- Ενημέρωση του προσωπικού για τις πρόνοιες του Νόμου 60(Ι)/2014 (Άρθρα 42 και 68).
- Μέσω των προξενικών αρχών της Δημοκρατίας στο εξωτερικό, σε συνεργασία με τον Εθνικό Συντονιστή, η παραχώρηση ενημερωτικού υλικού σε υπηκόους τρίτων χωρών που εκδηλώνουν ενδιαφέρον να εισέλθουν στη Δημοκρατία, αναφορικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη νόμιμη μετανάστευση στη Δημοκρατία και τους κινδύνους που εμπεριέχονται στη λαθρομετανάστευση και, ιδιαίτερα, τους κινδύνους αναφορικά με την εμπορία και εκμετάλλευση προσώπων (άρθρο 69).
- Διευκόλυνση της επικοινωνίας με τη Διπλωματική Αρχή της χώρας στην περίπτωση που χρειαστεί η έκδοση ταξιδιωτικών ή άλλων εγγράφων δηλωτικών της ταυτότητας του θύματος (άρθρο 59) και στην περίπτωση επαναπατριsmού θύματος [(άρθρο 60(1))].

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Cyprus STOP TRAFFICKING: Το Cyprus STOP Trafficking είναι μια ανθρωπιστική Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία βασίζεται στην εθελοντική εργασία των μελών της. Έχει αρχίσει τις δραστηριότητες της από το 2007 και συνεργάζεται με την Ελβετική Οργάνωση ACEES.

Κύριος σκοπός της Οργάνωσης είναι να παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια, οικονομική, ιατρική, ψυχολογική κτλ., σε αναγνωρισμένα θύματα σωματεμπορίας. Για τον σκοπό αυτό η Οργάνωση συνεργάζεται με το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων της Αστυνομίας, με τις Κοινωνικές Υπηρεσίες και με άλλα Κυβερνητικά Τμήματα, καθώς και με άλλες ΜΚΟ. Από το 2009 διεξάγει μια εκστρατεία ενημέρωσης σχετικά με την Εμπορία Προσώπων (με στόχο να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ Εμπορίας Προσώπων και Πορνείας) σε συνεργασία με τον Ραδιοσταθμό ΑΣΤΡΑ, καθώς και με την εβδομαδιαία εφημερίδα ΓΝΩΜΗ. Στο πλαίσιο της εκστρατείας αυτής και μετά από άδεια του Υπουργείου Άμυνας, έχουν επισκεφθεί δεκάδες στρατόπεδα της Εθνικής Φρουράς σε όλη την Κύπρο.

ΚΙΣΑ: Η Κίνηση για Ισότητα, Στήριξη, Αντιρατσισμό (ΚΙΣΑ) είναι μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση, που ιδρύθηκε το 1998. Το όραμά της είναι η προώθηση μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, χωρίς ρατσισμό, ξενοφοβία και διακρίσεις και όπου, μέσα από την αλληλεπίδραση και τον αμοιβαίο σεβασμό των διαφορετικών πολιτισμών, θα υπάρχει ισότητα όλων, ανεξάρτητα από τη φυλή, την εθνικότητα, το χρώμα, τη θρησκεία ή το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, ή οποιαδήποτε άλλη διαφορετικότητα. Οι δραστηριότητες της ΚΙΣΑ επικεντρώνονται στους τομείς της μετανάστευσης, του ασύλου, του ρατσισμού, των διακρίσεων, της εμπορίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιλαμβάνουν την κοινωνική παρέμβαση, εκστρατείες ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και την άσκηση πίεσης προκειμένου να επηρεάσει το νομικό και θεσμικό πλαίσιο, τις πολιτικές, τις πρακτικές και τα μέτρα σε αυτά τα πεδία. Η ΚΙΣΑ λειτουργεί ένα κέντρο για μετανάστες και πρόσφυγες, το οποίο παρέχει δωρεάν πληροφορίες, υποστήριξη, υπεράσπιση και υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε μετανάστες, πρόσφυγες, θύματα εμπορίας και ρατσισμού/διακρίσεων και εθνοτικών μειονοτήτων εν γένει, καθώς και προώθηση της ενδυνάμωσης και αυτο-οργάνωσης των μεταναστών και των προσφύγων.

Η οργάνωση συνεργάζεται με διάφορα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη και ανεξάρτητα θεσμικά όργανα που σχετίζονται με την αποστολή της ΚΙΣΑ σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, όπως είναι ο Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Αρχή κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων και η Αρχή Ισότητας, ο Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) και ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και GRETA του Συμβουλίου της Ευρώπης, το Γραφείο της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Επιτροπές για την CAT (Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας), CEDAW (Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών διακρίσεων κατά των Γυναικών) και CERD (Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών φυλετικών διακρίσεων) και άλλα.

Η ΚΙΣΑ είναι επίσης ενεργό μέλος και συμμετέχει στις ευρωπαϊκές και διεθνείς ΜΚΟ και δίκτυα, όπως ΑΕΗΔ (Ευρωπαϊκή Ένωση για την Υπεράσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), ΕΑΡΝ (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της φτώχειας), του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την Ένταξη ΕΚ, πλατφόρμα της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ σχετικά με την εμπορία προσώπων), ΕΣΠΕ (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για Πρόσφυγες και Εξόριστους), ΕΝΑΡ (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Ρατσισμού), ΕΜΗΡΝ (Ευρωμεσογειακό Δίκτυο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), της Πλατφόρμας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του FRA, ΜΜΝ (Μεσογειακό Δίκτυο Μετανάστευσης), ΡΙCUM (Πλατφόρμα για τη Διεθνή Συνεργασία για την παράνομη μετανάστευση), UNITED for Intercultural Action, και άλλα.

Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου: Το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που προωθεί και συμβάλλει σε προγράμματα κοινωνικής, πολιτικής, και οικονομικής φύσεως που σχετίζονται με το κοινωνικό φύλο, με έμφαση στην περιοχή της Μεσογείου. Το Ινστιτούτο αναγνωρίζει την πολύπλευρη φύση των διακρίσεων κατά των γυναικών και αποδέχεται ότι αυτή λαμβάνει διάφορες μορφές. Το Ινστιτούτο έχει δεσμευτεί στην κατάργηση των διακρίσεων αυτών μέσω της χρήσης ενός συνδυασμού έρευνας, λόμπινγκ, καθώς και μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών εργαστηρίων, συνεδρίων, και άλλων δραστηριοτήτων, με σκοπό:

- Να κεντρίσει το ενδιαφέρον στην έρευνα για θέματα κοινωνικού φύλου στην Μεσόγειο και να προσδιορίσει τα προβλήματα που υπάρχουν σχετικά με το θέμα και πως αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν.
- Τη συστηματική διεξαγωγή και ανάλυση έρευνας από, προς και για τις γυναίκες. Ανάλυση και χρήση υπαρκτών πληροφοριών για θέματα που αφορούν γυναίκες και το κοινωνικό φύλο, όπως έρευνες, στατιστικές πληροφορίες και άλλα στοιχεία, με σκοπό να γίνονται συστάσεις για την πολιτική και καλές πρακτικές γύρω από το θέμα. Η υποστήριξη της έρευνας για την ισότητα μέσω βιβλιογραφίας και υπηρεσιών συλλογής δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής και της προώθησης ενός συστήματος συλλογής των στοιχείων κατά φύλο.
- Τον προσδιορισμό της ανάγκης για την ανάπτυξη νέας νομοθεσίας όσον αφορά την ισότητα των φύλων.
- Την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών σε θέματα ισότητας των φύλων και η διευκόλυνση της ικανότητας δράσης, παρέχοντας σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη τις απαραίτητες πληροφορίες και διοργανώνοντας εργαστήρια κατάρτισης, εκστρατείες, σεμινάρια, εργαστήρια και διαλέξεις.
- Τη στήριξη και την προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένης και μεταπτυχιακής εργασίας σε σχετικούς τομείς, και σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια.
- Την ανάπτυξη μεθόδων και τη λήψη πρωτοβουλιών για την οικοδόμηση της ειρήνης και για τη διαχείριση των συγκρούσεων που σχετίζονται με θέματα ισότητας.

- Την υποστήριξη τοπικών, ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προγραμμάτων που αφορούν και επηρεάζουν τις ζωές των γυναικών, όπως η βία στην οικογένεια, η μετανάστευση, η σωματεμπορία γυναικών, οι πόλεμοι, η αγορά εργασίας κ.ά. πάντα σε σχέση με το κοινωνικό φύλο.
- Τη δημιουργία και υποστήριξη δικτύων με άλλες μη-κυβερνητικές οργανώσεις σε συναφείς τομείς.

Το MIGS ενθαρρύνει διάφορες προσεγγίσεις, δημιουργικές δραστηριότητες, και πληθώρα από μεθοδολογίες, και επιστημολογίες έτσι ώστε να προωθήσει τους ευρύτερους στόχους του για μια κοινωνία η οποία να βασίζεται στη δημοκρατία, στην ισότητα, στον μη-σεξισμό, και στην ανεκτικότητα.

Το MIGS είναι στενά συνδεδεμένο με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Το Ινστιτούτο συμμετέχει σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς φορείς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς στην Κύπρο και σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Δραστηριοποιείται σε μια σειρά θεματικών τομέων όπως είναι η βία κατά των γυναικών συμπεριλαμβανομένης και της πορνείας, της εμπορίας γυναικών για σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση, και η σύνδεση της εμπορίας για σκοπό σεξουαλικής εκμετάλλευσης με την πορνεία, το φύλο και τη μετανάστευση, την ίση εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών σε κέντρα λήψης των αποφάσεων, καθώς επίσης και στον τομέα της εργασίας και οικονομικής ζωής. Το Ινστιτούτο έχει ολοκληρώσει πρόσφατα δυο έρευνες με θέμα της ζήτησης για σεξ και η σύνδεση με την εμπορία γυναικών. Έχει επίσης συγγράψει εγχειρίδιο ενημέρωσης που αφορά τη ζήτηση για σεξ.

Μέσα από τη 13χρονη πορεία του το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου έχει κάνει σημαντικά επεκτατικά βήματα, προσεγγίζοντας ένα ευρύτερο κοινό, δημιουργώντας ισχυρές τοπικές, περιφερειακές και διεθνείς συνδέσεις για την υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης, προώθησης και άσκησης πολιτικής πίεσης για θέματα δικαιωμάτων των γυναικών.

Το Ινστιτούτο ασχολείται με την πολυπλοκότητα των διακρίσεων κατά των γυναικών και καταβάλλει προσπάθεια για την εξάλειψή τους, μέσω ενός συνδυασμού έρευνας, λόμπινγκ, καθώς και μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών εργαστηρίων, συνέδριων, και άλλων δραστηριοτήτων. Μέσα από την ιδιαίτερη αυτή μεθοδολογία που ακολουθεί, το Ινστιτούτο παρακολουθεί στενά τις πολιτικές και στρατηγικές που υιοθετούνται από το κράτος και την ευρωπαϊκή ένωση σε σχέση με την ισότητα γυναικών και ανδρών (σε όλους τους τομείς), ασκώντας εποικοδομητική κριτική στις πολιτικές και στρατηγικές αυτές μέσα από διαβουλεύσεις. Το Ινστιτούτο βρίσκεται σε στενή συνεργασία με αρμόδιες ευρωπαϊκές επιτροπές και συμμετέχει στην υλοποίηση πολλών ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Το Ινστιτούτο ως η πρώτη φεμινιστική ΜΚΟ που εστιάζει ταυτόχρονα στην έρευνα και τον ακτιβισμό, έχει καταφέρει να τοποθετήσει καίρια ζητήματα δικαιωμάτων των γυναικών στην πολιτική ατζέντα της Κύπρου αλλά και της Ευρω-Μεσογείου.

Για περισσότερες πληροφορίες για τα προγράμματα και δράσεις του Ινστιτούτου παρακαλώ επισκεφτείτε την ιστοσελίδα www.medinstgenderstudies.org ή επικοινωνήστε ηλεκτρονικά στην διεύθυνση info@medinstgenderstudies.org.

ΣΤΙΓΜΑ: Η οργάνωση για την προστασία των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης ΣΤΙΓΜΑ είναι μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση που προσφέρει τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- Νομική στήριξη σε επίπεδο συμβουλευτικής.
- Φιλοξενία θυμάτων για μικρό χρονικό διάστημα.
- Ψυχολογική στήριξη.
- Συνοδεία στην αστυνομία για σκοπούς καταθέσεων.
- Εξεύρεση εργασίας και συχνές επισκέψεις στον νέο χώρο εργασίας για έλεγχο.
- Προετοιμασία και συνοδεία στο δικαστήριο.
- Προετοιμασία για συνειδητό επαναπατρισμό.
- Οικονομική βοήθεια κατά τον επαναπατρισμό.
- Οικονομική στήριξη στη χώρα επαναπατριsmού για κάλυψη των πρώτων αναγκών.
- Επικοινωνία με ανάλογες οργανώσεις - αν και όπου υπάρχουν - για την εκεί στήριξη του θύματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

Δείκτες που υποδεικνύουν ότι ένα άτομο μπορεί να αποτελεί θύμα εγκληματικής ενέργειας

[Μεγάλο μέρος βασίζεται στο εγχειρίδιο UNODC "Anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners"]

Γενικά ενδείξεις εντοπισμού πιθανών θυμάτων μπορεί να είναι τα ακόλουθα:

- Επαναλαμβανόμενα μοτίβα όπως συνοδεία γυναικών για εκτρώσεις οι οποίες δεν κατέχουν τα έγγραφα τους ή άλλα άτομα χωρίς έγγραφα, γυναίκες για γέννα που έφθασαν στην Κύπρο για τον σκοπό αυτό και δεν δέχονται επισκέψεις, άτομα κακοποιημένα που συνοδεύονται ή άλλες ενδείξεις).
- Σημάδια φόβου/διστακτικότητα για συνεργασία με τις αρχές.
- Εμφανή σημάδια βίας.
- Συνοδεία από άλλα άτομα τα οποία δείχνει να φοβάται/με τα οποία δεν φαίνεται το άτομο να νοιώθει άνετα.
- Αδυναμία να μιλήσει αγγλικά ή ελληνικά.
- Αδυναμία πληρωμής τελών, μη ύπαρξη εισοδήματος ενώ εργάζεται.
- Συχνή παραπομπή σε ιατρικές υπηρεσίες.

Πιο εκτενής αναφορά σε δείκτες εντοπισμού πιθανών θυμάτων γίνεται στο Παράρτημα ΙΙ.

Προσωπική ελευθερία

- Κατακράτηση ταξιδιωτικών εγγράφων.
- Περιορισμένη ελευθερία κινήσεων.
- Είναι απομονωμένο και υπόκειται σε συνεχή έλεγχο.
- Συνοδεύεται συνεχώς όταν βγαίνει εκτός εργασιακού χώρου.

- Οι επαφές του με άλλα άτομα ή/και μέλη της οικογένειάς του είναι περιορισμένες.
- Δεν μπορεί να εγκαταλείψει τον χώρο εργασίας.
- Πρέπει να διατηρεί συνεχή τηλεφωνική επαφή με τον διακινητή.
- Παρακολουθούνται και ελέγχονται οι τηλεφωνικές του συνδιαλέξεις.
- Θεωρεί ότι είναι δεσμευμένο λόγω χρέους.

Πληρωμή

- Λαμβάνει ελάχιστη ή μηδαμινή πληρωμή.
- Δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει ή δεν έχει πρόσβαση στα εισοδήματά του.
- Λαμβάνει χαμηλότερη αμοιβή από τον ελάχιστο μισθό για αυτό τον τομέα απασχόλησης.
- Καταβάλλει χρήματα στον διακινητή (για τα έξοδα ταξιδιού, τη διαμονή, την ασφάλεια κτλ.).
- Το χρέος του θύματος αυξάνεται (μέσω προστίμων και χρηματικών τιμωριών κτλ.).
- Αναγκάζεται να κερδίζει ένα ελάχιστο ποσό κάθε μέρα ή εβδομάδα.

Συνθήκες εργασίας

- Οι συνθήκες εργασίας του ατόμου δεν ακολουθούν τους κανόνες της νομοθεσίας για την εργασία (δεν έχει συμβόλαιο, πληρωμένη άδεια ή άδεια ασθενείας, ή δεν έχει καθόλου άδεια, κοινωνικές ασφαλίσεις, εργάζεται σε επικίνδυνες συνθήκες, εργάζεται υπερβολικές ώρες για μεγάλες χρονικές περιόδους κτλ.).
- Το άτομο αυτό δεν μπορεί να διαπραγματευτεί τις εργασιακές του συνθήκες.
- Οι αρχικές εργασιακές συμφωνίες δεν έχουν τηρηθεί.
- Αναγκάζεται να κάνει συγκεκριμένες δραστηριότητες και να εργάζεται κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες.
- Δεν έχει πρόσβαση σε ιατρική βοήθεια.

Συνθήκες διαβίωσης

Το πιθανό θύμα:

- Αναγκάζεται να εργάζεται και να διαμένει στο ίδιο μέρος.
- Ζει σε πολύ άσχημες συνθήκες με πολλά άτομα στον ίδιο χώρο.
- Καταβάλλει πολλά χρήματα για να ζει σε πολύ άσχημες συνθήκες.
- Δεν έχει πρόσβαση σε πληροφόρηση (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες).
- Δεν έχει τα προσωπικά του αντικείμενα.
- Το άτομο αυτό το κρύβουν κάποιοι.

Βία

Το πιθανό θύμα:

- Υπόκειται σε σωματική, σεξουαλική και/ή συναισθηματική βία και να φέρει πληγές και σημάδια.

- Φέρει πληγές ή σημάδια τυπικά συγκεκριμένης εργασίας ή μέτρων ελέγχου.
- Έχει γίνει μάρτυρας βιαιοπραγίας εναντίον άλλων ατόμων με σκοπό την τρομοκράτηση του.
- Απειλείται με βία ενάντια στο ίδιο ή στην οικογένειά του.
- Στερείται τροφής και νερού.
- Φέρει εμφανή σημάδια βίας.
- Αναγκάζεται να υπακούει μέσω τιμωρίας.
- Εξαναγκάζεται να λάβει ναρκωτικά.

Εξάρτηση

Το πιθανό θύμα:

- Δεν μιλά την ελληνική γλώσσα.
- Δεν γνωρίζει τη διεύθυνση του σπιτιού ή της εργασίας του.
- Εξαρτάται από τον διακινητή/εκμεταλλευτή για την επιβίωσή του (για τροφή, καταφύγιο, χρήματα κτλ.).
- Εξαρτάται από τον διακινητή/εκμεταλλευτή για τη δόση του.

Εκβιασμός

Το πιθανό θύμα:

- Τυχάνει εκβιασμού μέσω κατακράτησης των ταξιδιωτικών εγγράφων του.
- Τυχάνει εκβιασμού λόγω παράνομης παραμονής στη χώρα.
- Οι συγγενείς του εκβιάζονται ή απειλούνται.
- Εκβιάζεται μέσω απειλών ότι θα δημοσιοποιηθούν προσωπικά δεδομένα του ίδιου ή της οικογένειάς του.
- Εκβιάζεται μέσω απειλών ότι θα ενημερωθούν οι αρχές για τη συμμετοχή του σε εγκληματικές δραστηριότητες.
- Εκβιάζεται μέσω απειλών ότι θα δημοσιοποιηθεί το γεγονός ότι παρέχει σεξ επί αμοιβής.

Στρατολόγηση

Το πιθανό θύμα:

- Στρατολογήθηκε από ενδιάμεσο παράγοντα για εργασία στο εξωτερικό, που μπορεί να είναι πρακτορείο μοντέλων, τουριστικό γραφείο, γραφείο συνοδών, εκπαιδευτικό ή άλλο γραφείο.
- Έχει στρατολογηθεί από φιλικό του άτομο/σύντροφο/συγγενή/μέλος οικογένειας ή γνωστό του.
- Στρατολογήθηκε μέσω εικονικού γάμου.
- Απήχθηκε.

Εξαπάτηση

Το πιθανό θύμα:

- Εξαπατήθηκε με υποσχέσεις για υψηλές απολαβές.
- Εξαπατήθηκε για το είδος της εργασίας.
- Εξαπατήθηκε με υποσχέσεις για γάμο.
- Εξαπατήθηκε με υποσχέσεις για ρομαντική σχέση.

Μεταφορά και μεταπώληση

Το πιθανό θύμα:

- Μεταφέρεται από μια χώρα σε άλλη ή από έναν οικισμό σε άλλο.
- Μετακινείται από μια πόλη σε άλλη.
- Πωλείται/μεταπωλείται ή ανταλλάσσεται από έναν διακινητή/προαγωγό σε άλλον.
- Ενοικιάζεται.
- Φέρει πλαστά/παραποιημένα έγγραφα ή ταξιδιωτικά έγγραφα.
- Δεν κατέχει τα έγγραφά του, τα οποία κατέχει κάποιος άλλος.

Σεξουαλική εκμετάλλευση

Το πιθανό θύμα:

- Μετακινείται σε διαφορετικά ύποπτα υποστατικά (διαφορετικά κλαμπ, χώρους που διεξάγεται πορνεία κτλ.).
- Συνοδεύεται προς την εργασία ή στην επιστροφή από αυτή ή για άλλες εξωτερικές δραστηριότητες.
- Εργάζεται πολλές ώρες ή έχει ελάχιστες ή καθόλου ημέρες άδειας.
- Κοιμάται στον τόπο εργασίας.
- Δεν έχει δικά του χρήματα.
- Δεν έχει έγγραφα δηλωτικά της ταυτότητάς του.
- Φέρει τατουάζ ή σημάδια που δείχνουν ότι ανήκει σε κάποιο διακινητή/έμπορο.
- Ζει ή ταξιδεύει με άλλες γυναίκες που μπορεί να μη μιλούν τη γλώσσα του.
- Φέρει ρούχα που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία του σεξ.
- Γνωρίζει μόνο φράσεις στην ελληνική που συνδέονται με την παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών ή με τη γλώσσα ομάδας πελατών.
- Δεν δικαιούται να αρνηθεί να παράσχει υπηρεσίες σε πελάτη.
- Δεν δικαιούται να αρνηθεί συγκεκριμένες σεξουαλικές δραστηριότητες.
- Αναγκάζεται να έχει σεξ χωρίς προστασία.
- Είναι σε χώρους που διεξάγεται πορνεία 24 ώρες την ημέρα.
- Δεν δικαιούται να σταματήσει να εκδίδεται, αν αυτό επιθυμεί.
- Εξαναγκάζεται να κάνει γυναικολογικά τεστ και τεστ εγκυμοσύνης.

- Αναγκάζεται να λαμβάνει αντισυλληπτικά ή να τερματίσει εγκυμοσύνη.
- Υπάρχουν στοιχεία ότι ένα άτομο έχει αγοραστεί και πωληθεί.
- Υπάρχουν στοιχεία ότι ομάδες γυναικών ελέγχονται από άλλους.

Έμμεσοι δείκτες

- Υπάρχουν στοιχεία ότι ομάδες γυναικών ζουν μαζί και ελέγχονται από άλλα άτομα.
- Υπάρχουν διαφημίσεις σε μέρη που διεξάγεται πορνεία που δείχνουν ότι παρέχονται σεξουαλικές υπηρεσίες από γυναίκες συγκεκριμένων εθνικοτήτων.
- Υπάρχουν πληροφορίες ότι εκδιδόμενες γυναίκες παρέχουν υπηρεσίες σε πελάτες συγκεκριμένης εθνικότητας.
- Οι πελάτες αναφέρουν ότι η εκδιδόμενη γυναίκα φαίνεται νευρική/αγχωμένη και αναφέρει ότι εξαναγκάζεται να εκδίδεται.

Δείκτες εργασιακής εκμετάλλευσης

Το πιθανό θύμα:

- Υποβάλλεται ακούσια σε γυναικολογικές εξετάσεις και τεστ εγκυμοσύνης.
- Ζει σε αγροτικά ή βιομηχανικά κτήρια.
- Δεν φέρει την κατάλληλη ενδυμασία για την εργασία του/της.

Έμμεσοι δείκτες

- Δεν έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα για την εργασία που εκτελεί.
- Αγγελίες και ανακοινώσεις έχουν αναρτηθεί σε γλώσσες άλλες από την τοπική.
- Ο εργοδότης ή ο διευθυντής δεν έχουν τα απαραίτητα έγγραφα για εργασία αλλοδαπών από τρίτες χώρες.
- Ο εργοδότης ή διευθυντής δεν μπορεί να αποδείξει ότι έχουν καταβληθεί μισθοί στους εργαζομένους.
- Δεν υπάρχουν ανακοινώσεις για την ασφάλεια και υγεία.
- Ο εξοπλισμός ασφάλειας και υγείας απουσιάζει ή είναι κακής ποιότητας.
- Ο εξοπλισμός σχεδιάζεται ή τροποποιείται έτσι ώστε να μπορεί να λειτουργείται από παιδιά.
- Υπάρχουν στοιχεία ότι οι νόμοι για την εργασία καταπατώνται.
- Υπάρχουν στοιχεία οι εργάτες πρέπει να πληρώσουν για εργαλεία, τροφή ή διαμονή ή ότι αυτά τα κόστη αφαιρούνται από τον μισθό τους.

Άτομα που έχουν διακινηθεί για τον σκοπό της εργασιακής εκμετάλλευσης αναγκάζονται να εργαστούν σε τομείς όπως: γεωργία, οικοδομές, αναψυχής, βιομηχανίας υπηρεσιών και κατασκευές (sweatshops). Τα άτομα αυτά μπορεί:

- Να ζουν σε ομάδες στον τόπο εργασίας τους και να φεύγουν από τα υποστατικά αυτά σπάνια ή καθόλου.
- Να ζουν σε υποβαθμισμένους ακατάλληλους χώρους όπως σε γεωργικά ή βιομηχανικά κτήρια.

- Να μην είναι κατάλληλα ενδεδυμένα για την εργασία που εκτελούν: π.χ. μπορεί να μην φέρουν προστατευτικό εξοπλισμό ή ζεστό ρουχισμό.
- Να τους δίνεται για τροφή μόνο υπολείμματα φαγητού άλλων.
- Να μην έχουν πρόσβαση στον μισθό τους.
- Να μην έχουν συμβόλαιο εργασίας.
- Να εργάζονται υπερβολικές ώρες.
- Να εξαρτώνται από τον εργοδότη τους για αριθμό υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας, μεταφοράς και διαμονής.
- Να μην έχουν επιλογή ως προς τη διαμονή τους.
- Να μην φεύγουν ποτέ από τον χώρο εργασίας τους χωρίς τον εργοδότη τους.
- Να μην μπορούν να κινηθούν ελεύθερα.
- Να υπόκεινται σε μέτρα ασφάλειας σχεδιασμένα να τους κρατούν στον χώρο εργασίας.
- Να πειθαρχούν μέσω προστίμων.
- Να υπόκεινται σε προσβολές, καταχρήσεις, απειλές ή βία.

Επαιτεία και μικροκλοπές/κλοπές πορτοφολιών

Το πιθανό θύμα:

- Επαιτεί σε δημόσια μέρη ή κοντά σε μέσα μαζικής μεταφοράς.
- Είναι μέρος ομάδας για επαιτεία, μικροκλοπές ή άλλου είδους εγκληματικής δραστηριότητας.
- Φέρει σωματικές βλάβες που φαίνονται να είναι αποτέλεσμα ακρωτηριασμού.
- Είναι ασυνόδευτος ανήλικος που «βρέθηκε» από ενήλικα της ίδιας εθνικότητας.
- Συμμετέχει σε δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων.
- Τιμωρείται αν δεν κλέβει αρκετά.
- Μετακινείται καθημερινά σε μεγάλες ομάδες και σε μακρινές αποστάσεις.
- Ζει με άτομα που δεν είναι μέλη της οικογένειάς του και είναι γνωστά στην αστυνομία για εγκληματικές ενέργειες.
- Αποτελεί μέρος μεγάλων ομάδων παιδιών που έχουν τον ίδιο ενήλικα κηδεμόνα.
- Ταξιδεύει με μέλη εγκληματικών ομάδων στη χώρα προορισμού.

Έμμεσοι δείκτες

- Υπάρχει αύξηση περιστατικών επαιτείας ή μικροκλοπών.
- Η ομάδα υποψήφιας θυμάτων έχει μετακινηθεί σε πολλές χώρες το τελευταίο διάστημα.
- Είναι γνωστό ότι το συγκεκριμένο άτομο επαιτεί.
- Το υποψήφιο θύμα έχει εμπλακεί σε μικροκλοπές ή επαιτεία ή άλλες εγκληματικές δραστηριότητες στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.

Οικιακή δουλειά

Το εν δυνάμει θύμα:

- Ζει με την οικογένεια ως οικιακή βοηθός.
- Δεν τρώει με την υπόλοιπη οικογένεια.
- Στερείται προσωπικού χώρου.
- Έχει καταγγεληθεί ότι εγκατέλειψε την εργασία της ενώ εξακολουθεί να διαμένει στην οικία του εργοδότη.
- Βγαίνει από την οικία σπάνια ή ποτέ.
- Δεν μπορεί να βγει από την οικία χωρίς τον εργοδότη.
- Δεν λαμβάνει αρκετό φαγητό.
- Υπόκειται σε προσβολές, απειλές ή βία.

Εμπορία Παιδιών (μέχρι 18 ετών)

Το παιδί:

- Δεν έχει πρόσβαση στους γονείς ή κηδεμόνες του.
- Φαίνεται φοβισμένο και συμπεριφέρεται με τρόπο που δεν συνάδει με τυπική συμπεριφορά παιδιού της ηλικίας του.
- Δεν έχει φίλους της ηλικίας του εκτός εργασίας.
- Δεν έχει χρόνο για παιχνίδι.
- Ζει χώρια από άλλα παιδιά και σε συνθήκες διαβίωσης κάτω του κανονικού.
- Τρώει χώρια από άλλα μέλη της «οικογένειάς» τους.
- Τρώει ό,τι απομένει.
- Απασχολείται με εργασία που δεν είναι κατάλληλη για παιδιά.
- Ταξιδεύει σε ομάδες με άτομα που δεν είναι συγγενείς του.
- Κουβαλά ή πωλεί ναρκωτικά.
- Είναι μέρος ομάδας παιδιών της ίδιας εθνικότητας.
- Είναι μέρος ομάδας με τον ίδιο ενήλικα-φύλακα.
- Συνοδεύεται και «βρέθηκε» από ενήλικα της ίδιας εθνικότητας.
- Είναι μέρος ομάδας με άλλα παιδιά που ταξιδεύουν με τα μέσα μαζικής μεταφοράς χωρίς προφανή λόγο.
- Διαμένει με ενήλικες που δεν είναι συγγενείς του.
- Είναι παραμελημένο (βρώμικο, πεινασμένο, κακοντυμένο).
- Προσπαθεί να δραπετεύσει από τον αστυνομικό/δημόσιο λειτουργό που τον έχει εντοπίσει.
- Είναι τρομαγμένο και δεν θέλει να επικοινωνήσει.
- Δε γνωρίζει την ελληνική γλώσσα.
- Επαιτεί επανειλημμένως στο δρόμο.
- Έχει συλληφθεί από την Αστυνομία στο παρελθόν για κλοπές.
- Δεν πηγαίνει σχολείο και είναι αναλφάβητο.

- Έχει εκπαιδευτεί να μιλά με τον ίδιο τρόπο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.
- Δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα χρήματα που κερδίζει.
- Είναι κάτω από συνεχή έλεγχο/επίβλεψη κάποιου ενήλικα που παρακολουθεί από απόσταση.

Έμμεσοι δείκτες

- Οι ενήλικες που ζουν με το παιδί κρατούν την ταυτότητα/τα έγγραφα του.
- Οι ενήλικες που ζουν με το παιδί έχουν μεγάλα χρηματικά ποσά τα οποία δεν μπορούν να δικαιολογήσουν.

Τα ακόλουθα μπορεί επίσης να υποδεικνύουν ότι ένα παιδί μπορεί να είναι θύμα εμπορίας:

- Η παρουσία ρούχων σε μέγεθος παιδιού που φοριέται συνήθως για χειρωνακτική εργασία ή για εργασία σχετιζόμενη με το σεξ.
- Η παρουσία παιχνιδιών, κρεβατιών και ρουχισμού παιδιών σε ακατάλληλα μέρη όπως οίκους ανοχής και εργοστάσια.
- Όταν τα ασυνόδευτα παιδιά έχουν μαζί τους τηλέφωνα για να καλέσουν ταξί.
- Η ανακάλυψη υποθέσεων που αφορούν παράνομη υιοθεσία.

Εμπορία εγκύων γυναικών

Η γυναίκα:

- Είναι μερικών μηνών έγκυος.
- Είναι μερικών μηνών έγκυος και προσπαθεί να το κρύψει.
- Ταξιδεύει με άντρα που λέει ότι είναι ο πατέρας του παιδιού.
- Είναι μερικών μηνών έγκυος και ταξιδεύει με άτομα που δεν είναι συγγενείς της.
- Είναι μερικών μηνών έγκυος και ταξιδεύει χωρίς να έχει τα απαραίτητα χρήματα ή έγγραφα για να γεννήσει στο εξωτερικό για ιατρικούς σκοπούς.

Δείκτες που περιγράφουν το θύμα

Εμφάνιση και συμπεριφορά

Το άτομο:

- Φοβάται να μιλήσει.
- Η συμπεριφορά του δείχνει ότι του έχουν υποδείξει πώς να συμπεριφέρεται και τι να λέει.
- Προσπαθεί να δραπετεύσει.
- Μένει μακριά από τις άλλες γυναίκες στα κλαμπ/πορνεία.
- Πιστεύει ότι το παρακολουθούν ή ακολουθούν.
- Δεν γνωρίζει τα δικαιώματά του.

- Επιτρέπει σε άλλα άτομα να μιλούν εκ μέρους του.
- Δείχνει φόβο ή ανησυχία.
- Αναφέρει προβλήματα ύπνου ή εφιάλτες.
- Έχει προβλήματα μνήμης.
- Έχει σημάδια κατάθλιψης.
- Φαίνεται μπερδεμένο για την ώρα/χρόνο και τον χώρο.
- Αναφέρει ότι τρελαίνεται.
- Χρησιμοποιεί ναρκωτικά και αλκοόλ.
- Δεν εμπιστεύεται τις αρχές.
- Φοβάται να αποκαλύψει το καθεστώς αλλοδαπού που έχει.
- Προστατεύει τον διακινητή/έμπορο ή άλλα τρίτα μέρη.
- Επιδεικνύει παραβατική συμπεριφορά.
- Έχει απότομες αλλαγές διάθεσης.
- Δίνει αντιφατικές ή μη ολοκληρωμένες πληροφορίες.
- Εμφανίζει ψυχοσωματικά συμπτώματα (σωματικά συμπτώματα που προέρχονται από ψυχολογική ένταση- π.χ. πονοκέφαλοι, εμετός, στομαχόπονος, εξανθήματα κτλ.).
- Έχει σωματικά συμπτώματα εξαιτίας σωματικής κακοποίησης (π.χ. σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες, πόνο ή αίμα σε κύστη, στην κοιλιακή χώρα, σε ευαίσθητες περιοχές, στο πάνω μέρος των ποδιών, διατροφική διαταραχή, εγκυμοσύνη).
- Αναφέρει τωρινή ή προηγούμενη εγκυμοσύνη.
- Φέρει σημάδια βίας.
- Φαίνεται εξασθενημένο.
- Είναι ατημέλητο.
- Έχει σωματικές και/ή ψυχολογικές δυσκολίες.

Περιβάλλον

- Τα άτομα στο περιβάλλον του πιθανού θύματος (γονείς, φίλοι, γείτονες) υποψιάζονται ότι το άτομο είναι θύμα εμπορίας.
- Δείχνει λίγο ή κανέναν δεσμό με το σπίτι του και έχει αρχίσει να απομονώνεται.
- Το σκάει από το σπίτι (ή το ίδρυμα) στο οποίο διαμένει.
- Ζει σε μέρος που πιθανόν χρησιμοποιείται για εκμετάλλευση ατόμων.
- Προέρχεται από τοποθεσία (χώρα/πόλη) όπου είναι γνωστό ότι γίνεται στρατολόγηση θυμάτων.
- Παρακολουθείται ή ελέγχεται με διάφορους τρόπους.
- Έχει πολλούς νέους γνωστούς και νέα πράγματα (ρούχα, κινητό).
- Απουσιάζει συχνά από το σχολείο ή έχει εγκαταλείψει το σχολείο.
- Έχει επαφές με προαγωγούς, διακινητές και άλλα άτομα που συνδέονται με την εμπορία προσώπων.
- Το μέρος όπου διαμένει ή εργάζεται έχει ειδικά μέτρα ασφάλειας (σωματοφύλακες, κάμερες, κρυψώνες κτλ.).
- Ταξιδεύει συχνά από και προς τις χώρες καταγωγής και προορισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

BM.I and IOM, Guidelines for the Collection of Data on Trafficking in Human Beings, Including Comparable Indicators, Vienna, 2009.

Brussels Declaration on Preventing and Combating Trafficking in Human Beings
European Conference on Prevention and Combating Trafficking in Human Beings - Global Challenges for the 21st Century, 18-20 September 2002
https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/OrOrg/Bruxdoc_en.pdf

Brunovskis A., G. Tyldum, *Crossing Borders: An Empirical Study of Transnational Prostitution and Trafficking in Human Beings*, Fafo Institute, Oslo, 2004.

CEDAW General Recommendation No. 19 Violence against Women, 1992.
<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recomm.htm>

Charter of Fundamental Rights of the European Union, OJ C 364 18/12/2000.
http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

EU/EC Council Resolution of 23 November 1995 on the protection of witnesses in the fight against international organized crime, OJEC 327 07/12/1995.

EU Council Framework Decision of 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings (2001/220/JHA).
https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/framework_decision_2001_220_on_standing_of_victims_in_criminal_proceedings_en_1.pdf

Council of Europe, *Convention on Action against Trafficking in Human Beings*, Strasbourg, 2005.

Council of Europe Recommendation No. R (2000) 11, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 19 May 2000 and Explanatory Memorandum
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680092c2b>

Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011, on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and

replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0036&from=EN>

Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data.

http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/95-46-ce/dir1995-46_part1_en.pdf

Effective Protection for Domestic Workers, International Labour Organization 2012,

https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/effective_protection_for_domestic_workers_a_guide_to_designing_labour_laws_0.pdf

European Commission, *Report of the Experts Group on Trafficking in Human Beings*, Directorate-General Justice, Freedom and Security, Brussels, 2004, available at:

<http://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/report-experts-group-trafficking-human-beings>

European Commission "EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings (2012-2016)"

http://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/new-european-strategy-2012-2016_en

Group of Experts on Trafficking in Human Beings of the Council of Europe, Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Cyprus, Strasbourg 12 September 2011

https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Reports/GRETA_2011_8_FGR_CYP_en_final.pdf

ICMPD, *Guidelines for the Development of a Transnational Referral Mechanism for Trafficked Persons*. South-Eastern Europe, Vienna, 2010.

ILO, *Operational indicators of trafficking in human beings*, Geneva, 2009, available at:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_105023.pdf

ILO, *The Cost of Coercion. Global Report under the follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work*, Geneva, 2009

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meeting_document/wcms_106230.pdf

ILO, *In Search of Decent Work - Migrant Workers' Rights. A Manual for Trade Unionists*, Geneva, 2008.

IOM, *Direct Assistance for Victims of Trafficking*, Geneva, 2007.

Kirkemann Boesen J., T. Martin, *Applying a Rights-Based Approach. An Inspirational Guidance for Civil Society*, Copenhagen, 2007.

Mediterranean Institute of Gender Studies, *Mapping the Realities of Trafficking in Women for the Purpose of Sexual Exploitation*, 2007

ODIHR Conference Report, *Europe Against Trafficking in Persons* (Warsaw, OSCE/ODIHR, 2001), p. 107.

On the Road et al., *Article 18: Protection of Victims of Trafficking and Fight against Crime (Italy and the European Scenario)*. Research Report, On the Road Edizioni, Martinsicuro, 2002.

OSCE/ODIHR, *Compensation for Trafficked and Exploited Persons in the Osce Region*, Warsaw, 2008.

OSC/ODIHAR, National Referral Mechanisms, Joining Efforts to Protect the Rights of Trafficked Persons, *A Practical Handbook*, 2004.

United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1979.

<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>

Un.Gift, IOM, London School of Hygiene & Tropical Medicine, *Caring for Trafficked Persons. Guidance for Health Providers*, Geneva, 2009, available at:

www.ungift.org/docs/ungift/Steering-committee/CT_Handbook.pdf

UNHCR, *Recommended Principles. Guidelines on Human Rights and Human Trafficking*, New York and Geneva, 2002, available at:

http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Commentary_Human_Trafficking_en.pdf

UNIAP, *Guide to Ethics and Human Rights in Counter-Trafficking. Ethical Standards for Counter-Trafficking Research and Programming*, Bangkok, 2008, available at:

http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/Ethics_Guidelines_Trafficking_UNIAP_2008.pdf

UNHCR, *The Identification and Referral of Trafficked Persons to Procedures for Determining International Protection Needs*, Geneva, 2009, available at:

www.unhcr.org/4ad33ae89.pdf

World Health Organisation, *Ethical and safety recommendations for interviewing trafficked women*, WHO, Geneva, 2003, available at:

http://www.who.int/mip/2003/other_documents/en/Ethical_Safety-GWH.pdf

Zimmerman C. et al., *Stolen Smiles. The physical and psychological health consequences of women and adolescents trafficked to Europe*, London School of Hygiene and Tropical Medicine, London, 2006, available at:

www.lshtm.ac.uk/hpu/docs/StolenSmiles.pdf

UNODC, Anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners, module 2: indicators of trafficking in persons, available at:

http://www.unodc.org/documents/human-trafficking/TIP_module2_Ebook.pdf

Ο περί Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος 60 (I)2014

ΓΤΠ 71/2016-50 ISBN: 978-9963-50-372-8
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
.....
Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας